

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRE ŽIAKOV S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM
PRE PRIMÁRNE VZDELÁVANIE**

„Pomôž mi, aby som to dokázal sám“

**Učebné osnovy pre desiaty ročník B a C
variantu**

*PaedDr. Júlia Mankovičová
riaditeľka školy*

UČEBNÉ OSNOVY PRE 10. ROČNÍK – VARIANT B

Slovenský jazyk a literatúra pre 10. ročník B variant

1. Charakteristika predmetu Slovenský jazyk a literatúra. Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra má v systéme školského vzdelávania centrálnu postavenie, pretože vytvára predpoklady pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov. Vyučovanie slovenského jazyka a literatúry spája v sebe niekoľko zložiek, ktoré sa navzájom prelínajú a prispievajú k rozvíjaniu zmyslovej, emocionálnej, vôľovej a rozumovej stránky osobnosti dieťaťa. Vzdelávací obsah slovenského jazyka a literatúry tvoria 3 oblasti: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a literatúra. V oblasti jazykovej komunikácie žiaci nadobúdajú schopnosti, vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné na osvojenie si spisovnej podoby slovenského jazyka.

V oblasti komunikácia a sloh sa žiaci učia vnímať a chápať rozličné jazykové informácie, čítať s porozumením, rozprávať na základe prečítaného alebo počutého textu, hodnotiť. Zvládnutie jazykového a slohového učiva a najmä komunikatívnych kompetencií vytvára predpoklad na rozvinutie schopnosti úspešne sa uplatniť v pracovnom, občianskom, rodinnom a osobnom živote. V oblasti literárnej získavajú čitateľské zručnosti a schopnosti reprodukovať prečítaný text, nadobúdajú pozitívny vzťah k literatúre, upevňujú citový vzťah k rodine, k domovu, k rodnému kraju.

2. Cieľ:

- Opakovať a upevniť učivo z predchádzajúcich ročníkov,
- vedieť využívať získané vedomosti v reálnom živote,
- zvládnuť základné pravidlá ústnej komunikácie v spoločenskom styku,
- vedieť opísať a prepísať ľahký text so správnou diakritikou,
- utvrdiť správne písanie predložky a spojky,
- vedieť opísať jednoduchý pracovný postup,
- naučiť sa čítať a pochopiť návody s obrázkami,
- naučiť sa (bez/s pomocou) reprodukovať dej krátkeho príbehu,
- dramatizovať jednoduchý krátky príbeh,
- vedieť napísať adresu a krátky text na pohľadnicu.

3. Proces vyučovania predmetu slovenský jazyk a literatúra sa bude realizovať na vyučovacích hodinách slovenského jazyka a literatúry 3 hodiny týždenne, spolu 117 hodín ročne. Vyučovacie hodiny orientujeme na praktické využívanie čitateľských zručností, na čítanie s porozumením, na orientáciu v texte a reprodukciu krátkeho textu, čítanie informácií na zakúpenom tovare, na čitateľný písomný prejav. Pri precvičovaní foriem spoločenského styku sa zameriavame aj na správne vyplňovanie adresy na formulári, na písanie adresy a krátkeho textu na pohľadnicu k sviatku alebo Vianociam. Prostredníctvom didaktických a spoločenských hier precvičujeme krátku spoločenskú konverzáciu s uplatňovaním princípov slušného správania.

4. Obsah vzdelávania:

Čítanie a literárna výchova

- Čítanie jednoduchých náučných a umeleckých textov s porozumením, orientácia v texte, reprodukovanie jeho obsahu.
- Čítanie detských kníh a časopisov, komiksov a encyklopédií.
- Recitácia, dramatizácia rozprávky a jednoduchého príbehu.

- Čítanie jednoduchých návodov s obrázkami.
- Tiché čítanie.

Sloh

- Ústny a písomný opis jednoduchého pracovného postupu.
- Ústne a písomné osvojenie vykania a jeho jednotlivých tvarov.
- Vyplnenie peňažnej poukážky, sprievodky na balík, krátkeho dotazníka s pomocou/bez pomoci.
- Ústne a písomné precvičovanie foriem spoločenského styku.
- Rozprávanie podľa pripravenej osnovy, podľa série obrázkov.
- Vyjadrovanie vlastných citových zážitkov primeraným spôsobom.

Písanie

- Utvrdenie písania predložky a spojky ako samostatného slova.
- Upevňovanie písania čísloviek.
- Opisovanie a prepisovanie ľahkého textu so správnou diakritikou.
- Písanie jednoduchých viet podľa diktátu.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Opakovanie	15
Čítanie a literárna výchova	42
Sloh	18
Písanie	42

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 10. ročník B variant

1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 10. ročník špeciálnych základných škôl, pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia, vyučovacím jazykom slovenským.

Prostredníctvom predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa u žiakov rozširuje funkčná komunikácia v kategóriách: žiadanie osobných potrieb, informácií, vyjadrovanie pocitov, komentovanie, reakcie na správanie iných ľudí, vyjadrovanie prosociálnych postojov.

2. Cieľ:

Hlavný cieľ:

- Podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a funkčného dorozumievania, stimulovať komunikáciu žiaka v sociálnej interakcii.

Všeobecné ciele:

- Zapájať sa do skupinovej činnosti, počúvanie príbehu,
- dokázať počúvať v nerecipročných situáciách, napr. rozhlas, príbehy, video,
- dokončiť vlastnú úlohu v skupine, bez intervencie učiteľa,
- potichu počúvať ostatných,
- počúvať deti a dospelých,
- pýtať sa a reagovať na otázky a komentovať to, čo sa povedalo,
- dokázať sa sústrediť na jeden zvuk, napr. hlas spomedzi iných,
- počúvať a nasledovať inštrukcie a usmernenia.
- Rozvíjať praktické používanie jazyka na dorozumievanie, a to s použitím verbálnych aj neverbálnych komunikačných prostriedkov.
- Rozvíjať slovnú zásobu, chápanie pojmov a ich používanie v komunikácii.
- Rozvíjať jazykový cit, syntaktické a morfológické pravidlá. Aplikovať ich do hovorenej i písanej podoby (podľa individuálnych schopností žiaka).
- Rozvíjať fonematické uvedomovanie, schopnosť diferencovať dištinkatívne znaky jazyka podľa individuálnych schopností žiaka.
- Rozvíjať artikulačnú obratnosť a výslovnosť.
- Rozvíjať rozprávačské schopnosti žiakov podľa individuálnych schopností.
- Rozvíjať taktilné a kinestické vnímanie.
- Rozvíjať sluchovú a zrkovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).
- Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase.
- Rozvíjať motorické schopnosti.
- Rozvíjať čitateľské a písateľské schopnosti.
- V rámci každej komunikačnej situácie neprestajne vyžadovať používanie očného kontaktu so súčasnou verbalizáciou.

3. Proces vyučovania predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa bude realizovať na hodinách rozvíjania komunikačnej schopnosti, 2 hodiny týždenne, spolu 78 hodín ročne. Súčasťou predmetu RKS je aj Augmentatívna a alternatívna komunikácia. Náhradné a doplnkové komunikačné systémy potom používajú žiaci v bežnej

komunikácii a na všetkých vyučovacích predmetoch. Odporúčame využívať systém VOKS /výmenný obrázkový komunikačný systém/ a metodiku od autoriek S. Kapáľková a L.Vencelová, ktorá nadväzuje na čiastočnú slovenskú adaptáciu práce D.B. El'konina, ktorá sa využíva na rozvíjanie fonematického uvedomovania.

4. Obsah vzdelávania

Obsah musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek. Obsah predmetu RKS je zameraný na všetky roviny jazyka a všetky formy komunikácie.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa prelína celým vyučovacím procesom. Témy preberané v predmete RKS by mali byť v súlade s témami preberanými najmä v predmete Slovenský jazyk a literatúra a Vecné učenie. Na hodine RKS sa učiteľ má so žiakmi zamerať na porozumenie pojmov a súvislostí a precvičovanie ich používania v komunikácii.

Obsah rozvíjania komunikačnej schopnosti v jednotlivých oblastiach:

Pragmatická rovina jazyka:

Porozumenie reči

- Komentovanie „tu a teraz“. Komentovaním všetkých činností a pomenovávaním predmetov rozvíjame porozumenie pojmov a ich vzájomných súvislostí. Postupujeme od poznávania skutočných predmetov a javov k obrázkom a porozumeniu pojmov.
- Kategorizovanie pojmov podľa daných kritérií.
- Vykonávanie činností podľa komentovania a porozumenia obsahu prehovoru komunikačného partnera.

Rozvíjanie expresívnej reči

- Námetové hry, pri ktorých žiak môže komentovať svoju činnosť. Vo všetkých hrách kladieme dôraz na hlasné komentovanie činnosti alebo spoločné komentovanie s pomocou učiteľky. Pri hrách sa odporúča používať názorné skutočné predmety, ich miniatúry alebo primerané ilustrácie a obrázky.
- Nehovoriaci žiaci komentujú s pomocou posunkov, grafických znakov alebo iným náhradným komunikačným prostriedkom.
- Vytváranie situácií z bežného života tak, aby ich mohli žiaci lepšie pochopiť a komentovať („zažiť ich“) a tým si upevňovať slovnú zásobu.
- Jednoduché aktívne pomenovávanie predmetov a dejov v prostredí školy a rodiny,
- jednoduché komentovanie vykonávaných alebo prebiehajúcich činností a situácií.
- Tvorenie jednoslovných a dvojslovných viet, slovných pomenovaní.

Rozhovor

- Jednoduchý rozhovor, striedanie role s komunikačným partnerom.
- Začiatok a ukončenie rozhovoru. Výber a udržanie témy rozhovoru.
- Výber komunikačných prostriedkov primeraných situácii a komunikačnému partnerovi. Odpoveď na otázku, kladenie otázok.
- Modelové hry, dramatizácia.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy**

Lexikálno-sémantická rovina jazyka

- Pomenovanie skutočných predmetov a javov alebo obrázkov.
- Kategorizovanie pojmov podľa významu s názornými príkladmi a bez nich. (Pri pomenovávaní zároveň ukazujeme na predmet alebo zároveň vykonávame pohyb a pod.)
- Rozlišovanie a porovnávanie významovo podobných a protikladných pojmov. (Názorne: reč v spojení so zrakovým alebo taktilným vnemom a pod.)
- Zovšeobecnenie pojmov
- Kľúčové slová.
- Upevňovanie významu pojmov a súvislostí zážitkovou formou.

Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.

Morfologicko-syntaktická rovina jazyka

- Nácvik ohýbania slov, nácvik predložkových väzieb a analógie primerane schopnostiam žiaka s pomocou, názorným a zážitkovým spôsobom.
- Maľované čítanie.
- Dopĺňanie a opakovanie viet.
- Odvodzovanie slov.
- Tvorba viet a súvetí.
- Rozvoj porozumenia reči.

Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.

Foneticko-fonologická rovina:

- Rozvíjanie sluchovej diferenciačnej schopnosti.
- Hry s nerečovými zvukmi
- Rozlišovanie zvukov reči rozlišovanie rôznych druhov zvukov (zvuky zvierat, štrnganie, búchanie, šuchot, zvonček, píšťalka a pod.), rozlišovanie intenzity a smeru prichádzajúcich zvukov.
- Rozlišovanie zvukov reči, rytmizovanie slabík. Hry so zmenami melódie a tempa reči. Rozlišovanie prvej hlásky v slove. Rozlišovanie dĺžky hlások a slabík.
- Cvičenia zamerané na rozvíjanie pohyblivosti hovoridiel, koordináciu pohybov a správnu výslovnosť.

Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.

Rozvíjanie rozprávačských schopností:

- Pozorovanie osôb a udalostí v okolí.
- Jednoduché rozprávanie zážitku podľa obrázkov, rozprávanie podľa obrázkov, vnímanie časovej následnosti a súvislostí udalostí.
- Práca s detskými ilustrovanými knihami, leporelami, obrázkami.

Rozvíjanie iných schopností spojených s komunikáciou:

Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie

- Poznávanie predmetov a povrchov hmatom, rozvíjanie diferenciačných schopností.
- Rozvíjanie vnímania vlastných pohybov.

Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).

- Poznávanie rôznych zvukov, rozlišovanie ich kvality, intenzity, smeru.
- Poznávanie melódie a rytmu. Cvičenia na zapamätanie melódie a rytmu, riekanky, radu slov, vety a pod.
- Cvičenia zrakovej analýzy a syntézy.
- Rozvíjanie poznávacích procesov: zachovanie, priradovanie, zoraďovanie, triedenie – kategorizácia.
- Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zraková, pracovná pamäť)

Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase

- Cvičenia pravoľavej orientácie (telesná schéma, rovinná orientácia).
- Serialita (nácvik sekvencií, postupnosti).
- Intermodalita (audiovizuálny vzťah).

Rozvíjať motorické schopnosti

- Rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforytmiky.

Rozvíjať čitateľské a pisateľské schopnosti

- Pre osvojovanie čítania analyticko-syntetickou i globálnou metódou je nevyhnutné dosiahnutie určitej úrovne fonologického uvedomenia. Preto je súčasťou obsahu predmetu RKS aj:
- Rozvíjanie schopnosti diferencovať zvuky reči (slabiky, hlásky a ich dĺžku) hrovou formou. Diferencovanie obrázkov, symbolov alebo znakov.
- Schematické znázornenie slov.
- Rytmizovanie riekaniek a detských pesničiek.
- Rozvíjanie schopnosti orientácie v priestore a v rovine (chápanie a vyjadrenie polohy predmetu hore, dolu, v prostriedku; sledovanie a ukladanie prvkov v rade zľava doprava).
- Obrázkové (maľované) čítanie.
- Ak individuálne schopnosti žiaka nedovoľujú osvojovanie si všetkých tvarov písmen, odporúča sa čítanie a písanie len veľkých tlačených písmen.

Odporúčané rozprávky a knihy v obsahu:

ROZPRÁVKY

Medovníková/perníková chalúpka; Červená čiapočka; O Budulínkovi; Dlhý, široký a bystrozraký; Kozliatka a vlk; Tri prasiatka; Škaredé káčatko; Koza odratá a jež; Zatúlané húsa; Pampúšik; O psíčkovi a mačičke; Rozprávka o sliepočke a kohútikovi; O rukavičke/Domček, domček kto v tebe býva; O rybárovi a zlatej rybke; Ako išlo vajce na vandrovku; Rozprávka o repe; O Gaštankovi, čo nemal kožušok; Čin, Čin; Janko Hráško; O dvanástich mesiačikoch; Hrnček var!; Palica, von z vreca!; Macko Uško; Tri medvede...

ROZPRÁVKOVÉ KNIŽKY

Môj macík; Moja prvá čítanka; Čo si hračky rozprávali; Utopený mesiačik; Rozprávky o zvieratkách (V. G. Sutejev)

PRÍBEHY ZO ŽIVOTA DETÍ

Janka a Danka

Autori: M. Ďuríčková, M.R. Martáková, D. Hevier, H. Zelinová, E. Gašparová, N. Tanska, M. Jančová, J. Šrámková, K. Bendová, M. Haštová, J. Pavlovič, R. Mórica, E. Čepčeková

OBRÁZKOVÉ KNIŽKY

Obrázkové čítanie

Autori: V. Machaj, Z. Vlach – M. Novacký, J. Kontár, E. Vančurová, E. Weberová, I. Imro, J. Navrátil, A. Okruhlicová

Náročnosť odporúčaných tém sa bude prispôsobovať danému ročníku a individuálnym schopnostiam žiaka.

RKS – knihy a rozprávky	Téma
Knihy: V lese a na čistinke Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Palička pomocníčka, Príbehy Maťa a Klinčeka: Ako vyhнали diviaka Rozprávky: Palička – pomocníčka Jablko Červená čiapočka Koza rohatá a jež Domček , kto v tebe býva Pampúšik Tri medvede	Lesné zvieratá
Knihy: Rozprávky o psíčkovi a mačičke Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kuriatko a káčatko Zabavme sa s Macom Pacom Rozprávky: Rozprávka o sliepočke a kohútikovi Kuriatko a káčatko Ako išlo vajce na vandrovkú O repe Maco Paco pomáha na gazdovstve Mechúrik Koščúrik Kozliatka a vlk Škaredé káčatko	Domáce zvieratá
Rozprávky: O repe Komu dáme mliečko?	Zelenina
Kniha: Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kto povedal mňau?	Zvuky zvierat
Kniha: Rok Rozprávka: Čačky hračky / Bendová/	Rok
Kniha: Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Jablko O gaštankovi, čo nemal kožúšok	Jeseň

Rozprávka: O dvanástich mesiačikoch Kniha: Maco Snehuliakom Téma jar: Kniha: Dobrodružstvo s myškami Téma leto: Čačky hračky / Bendová/: Smädné kvietky Téma rodina- členovia: Rozprávky: O repe Červená čiapočka	Zima
Rozprávky: Tri prasiatka O rybárovi a zlatej rybke Dlhý, široký a bystrozraký Janko Hraško	Na poli, v lese, v záhrade
Rozprávky: Tri prasiatka O rybárovi a zlatej rybke Dlhý, široký a bystrozraký Janko Hraško	Remeslá
Kniha: Maco Snehuliakom: Nezvyčajný vianočný stromček	Vianoce

Témy z Vecného učiva ŠKVP

Nakupovanie

Obchod, obchodný dom, veľké obchodné centrum, špecializované predajne.

Nakupovanie základných potravín

- Nakupovanie podľa zoznamu, vyhľadanie ceny, váženie ovocia a zeleniny.
- Orientácia medzi regálmi, manipulácia s tovarom pri pokladni.
- Poznávanie dátumu výroby a dátumu spotreby potravín.
- Zisťovanie celkovej ceny za nákup, používanie kalkulačky.

Nakupovanie základných hygienických potrieb

- Nakupovanie tovaru súvisiaceho s dennými hygienickými úkonmi.

Nakupovanie odevov a obuvi

- Komunikácia s predavačkou: požiadanie o pomoc pri nákupe, požiadanie o druh tovaru, jeho veľkosť, skúšanie tovaru, platenie peniazmi a platobnou kartou.

Služby

- Čistiareň, práčovňa, oprava obuvi, oprava elektrospotrebičov – výmenný lístok k objednanej službe, platba.
- Upratovanie domácnosti, čistenie kobercov, čalúneného nábytku, holičstvo, kaderníctvo.

Zdravie a choroba

- Ochrana zdravia, prevencia ochorení otužovaním, vyváženým stravovaním a dodržiavaním pravidiel osobnej hygieny.
- Prejavy bežných ochorení.
- Liečebný režim – meranie teploty, užívanie liekov, pitie teplých nápojov.
- Druhy liekov – tablety, kvapky, sirupy, masti, bezpečné užívanie liekov.
- Ošetrovanie drobných poranení, oboznámenie sa s 1. pomocou pri zlomenine
- Sexuálna výchova, intímna hygiena v dospievaní.

U lekára

- Zdravotné stredisko, nemocnica s poliklinikou, všeobecný lekár, odborný lekár.
- Karta poistenca, objednanie termínu vyšetrenia, preventívna prehliadka u zubného lekára.
- Bežné ochorenia a ich príznaky, opis ťažkostí, recept, návšteva lekárne.
- Liečba pacienta v nemocnici -pokoj na lôžku, vyšetrenia s prístrojmi.
- Privolanie obvodného lekára do bytu, lekárskej služby prvej pomoci, záchranej služby.

Dopravné prostriedky

- Druhy a spôsoby dopravy v regióne.
- Kúpa cestovného lístka, orientácia v cestovnom poriadku, rešpektovanie pravidiel správania sa v dopravných prostriedkoch.

Na pošte

- Podávanie pohľadníc, listov, balíkov, peňažných poukážok, počítanie peňazí.
- Požiadanie o pomoc.
- Oboznámenie sa s prostredím pošty – podľa miestnych možností.

V banke

- Rozdelenie finančných prostriedkov na mesiac, rozpočet domácnosti, hospodárenie s peniazmi.
- Sporenie, usporená suma, vklad, výber a zostatok peňazí v banke – práca s kalkulačkou.
- Osobný účet, platobná karta, bankomat.
- Oboznámenie sa s prostredím banky – podľa miestnych možností.

Naša vlasť

- Štátne symboly, štátna vlajka, štátny znak, štátna hymna.
- Prezident Slovenskej republiky.
- Najznámejšie oblasti a mestá Slovenskej republiky.
- Oboznámenie sa s miestnou krajinou: okolité mestá, obce, rieky, prírodné zvláštnosti a kultúrne zaujímavosti.

Návšteva v ZOO

- Zvieratá žijúce u nás a cudzokrajné zvieratá, spôsob ich života.
- Ochrana zvierat.
- Správanie ľudí v prírode, bezpečný pohyb a pobyt v prírode, oboznámenie sa s nebezpečenstvom besnoty.

Využívanie voľného času

- Návšteva divadelného a filmového predstavenia, spoločenské a športové hry, turistika.
- Návšteva múzeí a výstav.

Prázdniny, dovolenka

- Striedanie práce a odpočinku. Aktívny a pasívny oddych.
- Najznámejšie rekreačné miesta.
- Pohľadnica z dovolenky.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Pragmatická rovina	16
Morfologicko-syntaktická rovina	12
Lexikálno-sémantická rovina	10
Rozvíjanie iných schopností žiakov spojených s komunikáciou	16
Foneticko-fonologická rovina jazyka	12
Rozvíjanie rozprávačských schopností	12

Vecné učenie pre 10. ročník B variant

1. Charakteristika predmetu Vecné učenie. Predmet vecné učenie rozširuje a upevňuje poznatky, s ktorými sa žiak stretáva v bežnom živote. Prispieva k lepšiemu pochopeniu života okolo nás, rozširuje a skvalitňuje komunikatívne možnosti žiaka. Osvojené vedomosti prispievajú k väčšej samostatnosti žiaka. Na základe bezprostredného poznania miestnej krajiny si žiaci osvojujú základné poznatky o Slovenskej republike.

2. Ciele:

- Získať základné vedomosti o liečivách,
- vedieť bez/s pomocou ošetriť drobné poranenie,
- poznať zásady správania sa v čase choroby,
- poznať symboly štátu a jeho hlavných predstaviteľov,
- poznať prírodné zvláštnosti a kultúrne zaujímavosti svojho regiónu,
- poznať základné pravidlá ochrany prírody,
- poznať vybraných zástupcov cudzokrajných a u nás voľne žijúcich zvierat,
- rozvíjať finančnú gramotnosť žiakov,
- vychovávať k ochrane životného prostredia,
- formovať pozitívne medziľudské vzťahy,
- vplývať na zmysluplné využívanie voľného času,
- pomáhať orientovať sa v sociálnych úlohách.

3. Proces vyučovania predmetu vecné učenie sa bude realizovať na hodinách predmetu vecné učenie 3 hodiny týždenne, spolu 117 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Prakticky nacvičujeme so žiakmi fixáciu zlomenej končatiny, ošetrovanie drobných poranení. Súčasťou vyučovania sú vychádzky, výlety a exkurzie za účelom prepojenia získaných vedomostí s praktickým životom žiakov.

4. Obsah vzdelávania:

Nakupovanie

Obchod, obchodný dom, veľké obchodné centrum, špecializované predajne.

Nakupovanie základných potravín

- Nakupovanie podľa zoznamu, vyhľadanie ceny, váženie ovocia a zeleniny.
- Orientácia medzi regálmi, manipulácia s tovarom pri pokladni.
- Poznávanie dátumu výroby a dátumu spotreby potravín.
- Zisťovanie celkovej ceny za nákup, používanie kalkulačky.

Nakupovanie základných hygienických potrieb

- Nakupovanie tovaru súvisiaceho s dennými hygienickými úkonmi.

Nakupovanie odevov a obuvi

- Komunikácia s predavačkou: požiadanie o pomoc pri nákupe, požiadanie o druh tovaru, jeho veľkosť, skúšanie tovaru, platenie peniazmi a platobnou kartou.

Služby

- Čistiareň, práčovňa, oprava obuvi, oprava elektrospotrebičov – výmenný lístok k objednanej službe, platba.
- Upratovanie domácnosti, čistenie kobercov, čalúneného nábytku, holičstvo, kaderníctvo.

Zdravie a choroba

- Ochrana zdravia, prevencia ochorení otužovaním, vyváženým stravovaním a dodržiavaním pravidiel osobnej hygieny.
- Prejavy bežných ochorení.
- Liečebný režim – meranie teploty, užívanie liekov, pitie teplých nápojov.
- Druhy liekov – tablety, kvapky, sirupy, masti, bezpečné užívanie liekov.
- Ošetrovanie drobných poranení, oboznámenie sa s 1. pomocou pri zlomenine
- Sexuálna výchova, intímna hygiena v dospievaní.

U lekára

- Zdravotné stredisko, nemocnica s poliklinikou, všeobecný lekár, odborný lekár.
- Karta poistenca, objednanie termínu vyšetrenia, preventívna prehliadka u zubného lekára.
- Bežné ochorenia a ich príznaky, opis ťažkostí, recept, návšteva lekárne.
- Liečba pacienta v nemocnici -pokoj na lôžku, vyšetrenia s prístrojmi.
- Privolanie obvodného lekára do bytu, lekárskej služby prvej pomoci, záchrannej služby.

Dopravné prostriedky

- Druhy a spôsoby dopravy v regióne.
- Kúpa cestovného lístka, orientácia v cestovnom poriadku, rešpektovanie pravidiel správania sa v dopravných prostriedkoch.

Na pošte

- Podávanie pohľadníc, listov, balíkov, peňažných poukázok, počítanie peňazí.
- Požiadanie o pomoc.
- Oboznámenie sa s prostredím pošty – podľa miestnych možností.

V banke

- Rozdelenie finančných prostriedkov na mesiac, rozpočet domácnosti, hospodárenie s peniazmi.
- Sporenie, usporená suma, vklad, výber a zostatok peňazí v banke – práca s kalkulačkou.
- Osobný účet, platobná karta, bankomat.
- Oboznámenie sa s prostredím banky – podľa miestnych možností.

Naša vlasť

- Štátne symboly, štátna vlajka, štátny znak, štátna hymna.
- Prezident Slovenskej republiky.
- Najznámejšie oblasti a mestá Slovenskej republiky.
- Oboznámenie sa s miestnou krajinou: okolité mestá, obce, rieky, prírodné zvláštnosti a kultúrne zaujímavosti.

Návšteva v ZOO

- Zvieratá žijúce u nás a cudzokrajné zvieratá, spôsob ich života.
- Ochrana zvierat.
- Správanie ľudí v prírode, bezpečný pohyb a pobyt v prírode, oboznámenie sa s nebezpečenstvom besnoty.

Využívanie voľného času

- Návšteva divadelného a filmového predstavenia, spoločenské a športové hry, turistika.
- Návšteva múzeí a výstav.

Prázdniny, dovolenka

- Striedanie práce a odpočinku. Aktívny a pasívny oddych.
- Najznámejšie rekreačné miesta.
- Pohľadnica z dovolenky.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Nakupovanie	9
Služby	9
Zdravie a choroba	18
U lekára	9
Dopravné prostriedky	9
Na pošte	9
V banke	9
Naša vlasť	18
Návšteva v ZOO	9
Využívanie voľného času	9
Prázdniny, dovolenka	9

Etická výchova pre 10. ročník B variant

1. Charakteristika predmetu Etická výchova. Vo vzdelávaní žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia má nezastupiteľný význam predmet etická výchova. Podporuje pochopenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania, ktoré je s nimi v súlade. Pomáha žiakom rozvíjať svoju identitu a poznať svoje silné a slabé stránky. Učí ich pochopiť a akceptovať druhých a vytvárať pozitívne vzťahy k človeku a prírode.

2. Ciele:

- Pochopiť a pomenovať na úrovni primeranej chápaniu žiakov základné etické postoje,
- ďalej rozvíjať u žiakov osvojené etické postoje,
- viesť žiakov k pochopeniu správania spolužiakov a iných ľudí,
- vysvetliť žiakom dôležité hodnoty súvisiace s rodinným životom, rodičovstvom a sexualitou.

3. Proces vyučovania predmetu etická výchova sa bude realizovať na hodinách etickej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 hodín ročne. Ďalej rozvíjame a zdokonaľujeme u žiakov základné etické postoje a spôsobilosti osvojené v predošlých ročníkoch. Na úrovni primeranej chápaniu žiakov vysvetľujeme etické normy a hodnoty súvisiace so životom a zdravím, rodičovstvom a sexualitou, posilňujeme morálny úsudok a zmysel pre zodpovednosť

4. Obsah vzdelávania :

KOMUNIKÁCIA

- Nadviazanie, udržovanie a ukončenie rozhovoru,
- vyjadrenie pozitívnych a negatívnych citov,
- empatia a asertivita v komunikácii,
- zdravá a nezdravá kritickosť,
- tvorivé riešenie v medziľudských vzťahov prostredníctvom úcty k iným
- a otvorenej komunikácie,
- komunikácia ako prostriedok prosociálneho správania.

DÔSTOJNOSŤ ĽUDSKEJ OSOBY

- Poznanie svojich silných a slabých stránok,
- sebaovládanie a seba výchova,
- pozitívne hodnotenie druhých, hľadanie prijateľného kompromisu,
- pochopenie a akceptovanie ľudí s iným svetonázorom,
- ľudská dôstojnosť a náboženská etika,
- rešpekt a úcta k iným rasám, etnikám, handicapovaným ľuďom.

ETIKA SEXUÁLNEHO ŽIVOTA

- Počatie a prenatálny život,
- zdržanlivosť a vernosť ako optimálna prevencia pohlavne prenosných chorôb,
- dôsledky predčasného sexuálneho života,
- hodnota ľudského života,
- mravný dopad promiskuitného života a pornografie na človeka.

DOBRÉ VZŤAHY V RODINE

- Rodinné spoločenstvo a ja,
- očakávania mojich rodičov a ich kompatibilita s mojimi očakávaniami,
- pochopenie života mojich rodičov a súrodencov a z toho vyplývajúce
- korigovanie správania.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Komunikácia	10
Dôstojnosť ľudskej osoby	10
Etika sexuálneho života	10
Dobré vzťahy v rodine	9

Náboženská výchova 10. ročník A,B,C variant

1. Charakteristika predmetu Náboženská výchova. Vyučovanie náboženstva je priestor, kde sa žiaci učia vytvárať si a upevňovať vzťah s Bohom, učia sa kresťanským postojom a kresťanskému životnému štýlu.

2. Ciele:

- Posúdiť hodnotu zodpovednosti. Uvedomiť si osobnú zodpovednosť za seba, za iných a za svet, v ktorom žijem.
- Formovať návyk kresťanského životného štýlu v rodinnom a spoločenskom živote.
- Na modelovej situácii vysvetliť etymológiu pojmu zodpovednosť.
- Vnímať potrebu zodpovednosti vo svojom živote.
- Formovať postoj zodpovednosti za svoj život.
- Na modelových situáciách vysvetliť potrebu životných vzorov - rozvíjať schopnosť sebaporozumenia. Oceniť kresťanskú ponuku nasledovania Ježiša Krista ako životného vzoru.
- Formovať postoj sebakorekcie vychádzajúcej z rovnováhy medzi potrebou originality a potrebou začlenenia sa.
- Jednoduchým spôsobom vysvetliť dôvody náboženskej viery. Pomocou obrazovej predlohy reprodukovať apoštolské vyznanie viery.
- Prijímať skutočnosť religiozity človeka ako prejavu túžby po presahu samého seba.
- Objaviť ontologickú potrebu lásky človeka k človeku a človeka k Bohu. Nájsť rozdiely medzi priateľskou láskou, láskou muža a ženy, láskou rodičovskou a láskou k Bohu.
- Oceniť význam budovania vzťahov ako naplnenia života zmyslom. Uvedomiť si riziká zneužitia túžby človeka po láske.
- Formovať návyk vonkajších prejavov úcty k človeku. Na modelových situáciách si precvičiť riešenia rodinných konfliktov.
- Na základe posolstva biblického textu vyjadriť dôležitosť ekologického myslenia a správania sa človeka.
- Vnímať potrebu ekologického myslenia človeka. Oceniť vzájomnú spoluprácu.
- Praktizovať zručnosti triedenia odpadu v domácnosti a šetrného zaobchádzania s prírodnými zdrojmi.
- Vnímať prirodzenú potrebu stotožniť sa s určitým vzhlľadom, konaním, názormi alebo životným štýlom.
- Vytvárať priestor pre ponuku životného vzoru – Ježiša Krista - vnímať Boha ako toho, kto ho miluje a prijíma takého, aký je prijímať svoj život ako pozvanie k zodpovednosti.
- Vnímať vieru v Boha ako zodpovednosť voči sebe, voči iným, voči ľuďom celého sveta.
- Uvedomovať, že k naozajstnej láske patrí zodpovednosť a starostlivosť o život a rast toho, koho milujeme.

3. Proces vyučovania predmetu náboženská výchova sa bude realizovať na hodinách náboženskej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 hodín ročne.

4. Obsah vzdelávania:

Zodpovednosť

- Zodpovednosť.
- Život – pozvanie k zodpovednosti (modelová situácia).

Zodpovednosť za seba

- Sebaocenenie a seba prijatie.
- Potreba životných vzorov.
- Konfrontovanie imitácie mediálnych vzorov s reálnymi vzormi.
- Ponuka vzorov: biblické vzory – biblické postavy, kresťanské vzory – vzory svätcov.

Zodpovednosť za svoju vieru

- Prečo veriť? (dôvody viery)
- Vyznanie viery – rozhodnutie pre vieru.
- Kresťanská zrelosť (sviatostný život).

Zodpovednosť za druhých ľudí.

- Formy lásky (priateľstvo a láska)
- Potreba lásky (láska človeka k človeku a láska človeka k Bohu).

Zodpovednosť človeka za svet.

- Ekológia a zodpovednosť – Gn 1,28-29 (globálne problémy)
- Kresťan v spoločnosti (angažovanosť v meste, farnosti, škole)

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Zodpovednosť	4
Zodpovednosť za seba	12
Zodpovednosť za svoju vieru	6
Zodpovednosť za druhých ľudí	7
Zodpovednosť človeka za svet	10

Matematika pre 10.ročník variant B

1. Charakteristika predmetu Matematika pre 10. ročník špeciálnych základných škôl, pre žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským. Vzdelávanie v predmete matematika prispieva k rozvoju kognitívnych funkcií, vnímania, predstavivosti, myslenia a reči, pamäti a pozornosti. Žiak získava prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností, na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázal v živote prirodzene aplikovať.

2. Ciele:

- Prehliť a utvrdiť vedomosti,
- vedieť čítať a písať čísla v obore do 100,
- vedieť písomne pričítať a odčítať jednociferné číslo od dvojciferného v obore do 100 s prechodom cez základ 10 alebo pomocou kalkulačky,
- vedieť počítat do 1 000 po stovkách,
- vedieť používať jednoduchú kalkulačku pri výpočtoch v obore do 1 000,
- poznať základné jednotky dĺžky, hmotnosti, objemu a času,
- zvládnuť početové výkony s peniazmi,
- naučiť žiakov tým poznatkom, ktoré v priebehu svojho ďalšieho vzdelávania a v každodennom živote budú potrebovať a rozvíjať ich schopnosti, pomocou ktorých sa pripravujú na samostatné získavanie ďalších poznatkov,
- naučiť na podklade názoru riešiť problémy praktického života.

3. Proces vyučovania predmetu matematika sa bude realizovať na hodinách matematiky, 5 hodín týždenne, spolu 195 hodín aritmetiky a geometrie (39 týždňov). U žiakov sa postupne buduje pojem prirodzeného čísla, prezentuje sa podstata realizácie matematických operácií a riešenia algebrických výrazov, rovníc, nerovníc a slovných úloh, ktorých námet zodpovedá skúsenostiam a poznatkom z ostatných vyučovacích predmetov a z bežného života. Zameriavame sa na praktické meranie dĺžky, hmotnosti, objemu a času. Žiakom vysvetlíme, kde sa môžu stretnúť s pojmami milimeter, kilometer, gram, tona. Prakticky s nimi precvičujeme používanie budíka a digitálnych hodín. Početové výkony s peniazmi uplatňujeme pri slovných úlohách s použitím platidiel a pri praktickom riešení príkladov pri nakupovaní.

4. Obsah vzdelávania je rozdelený na tematické okruhy:

- Písomné sčítanie a odčítanie jednociferného a dvojciferného čísla s prechodom cez základ 10 v obore do 100 (alebo s pomocou kalkulačky).
- Numerácia do 1 000: počítanie po stovkách, čítanie a písanie číslíc, usporiadanie čísel, číselná os, porovnávanie čísel, zápis pomocou znakov =, <, >.
- Sčítanie a odčítanie násobkov 100 v obore do 1 000.
- Riešenie praktických príkladov a jednoduchých slovných úloh z praxe.
- Poznávanie ďalších jednotiek dĺžky (milimeter, kilometer) a ich využitie v praxi.

- Poznávanie ďalších jednotiek hmotnosti (gram, tona) a ich využitie v praxi.
- Poznávanie ďalšej jednotky času (minúta) a jej využitie v praxi, čítanie digitálneho zápisu času.
- Praktické meranie dĺžky, hmotnosti, objemu a času.
- Určovanie času s presnosťou na polhodiny.
- Počtové výkony s peniazmi.
- Upevnenie geometrického učiva o rovinných a priestorových útvaroch.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Opakovanie učiva z 9. ročníka	15
Numerácia do 1 000	35
Sčítanie a odčítanie násobkov 100 v obore do 1 000	20
Riešenie praktických príkladov a jednoduchých slovných úloh z praxe	25
Poznávanie ďalších jednotiek dĺžky (milimeter, kilometer) a ich využitie v praxi	10
Poznávanie ďalších jednotiek hmotnosti (gram, tona) a ich využitie v praxi	10
Poznávanie ďalšej jednotky času (minúta) a jej využitie v praxi, čítanie digitálneho zápisu času	8
Praktické meranie dĺžky, hmotnosti, objemu a času	12
Určovanie času s presnosťou na polhodiny	10
Počtové výkony s peniazmi	15
Upevnenie geometrického učiva o rovinných a priestorových útvaroch	20
Opakovanie učiva 10. ročníka	15

Informatická výchova pre 10. ročník B variant

1. Charakteristika predmetu Informatická výchova. Predmet informatická výchova má dôležité postavenie aj vo vzdelávaní žiakov s mentálnym postihnutím. Žiaci si prostredníctvom práce s jednoduchými edukačnými počítačovými programami určenými pre výchovu, vzdelávanie a alternatívnu komunikáciu osvojujú obsluhu počítača na elementárnej užívateľskej úrovni primerane k ich individuálnym schopnostiam. Získané zručnosti im v praktickom živote uľahčia spôsob komunikácie. Tieto zručnosti žiaci upevňujú v medzi predmetových vzťahoch pri práci so špeciálnymi edukačnými programami, ktoré sú ľahko ovládateľné – jednou alebo dvoma klávesmi, môžu ich používať aj žiaci s narušenou motorikou rúk.

Žiaci sa zdokonaľujú v zručnosti písania v textovom editore, využívajú ďalšie klávesy, pracujú samostatne alebo s pomocou učiteľa s ohľadom na ich stupeň postihnutia. V textovom editore sa učia vytvoriť menovky svojich spolužiakov, ktoré dotvárajú na hodine výtvarnej výchovy, prípadne menovky na darčeky pre svojich rodičov a pod..

2. Cieľ:

Všeobecné ciele:

- viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník pri práci s počítačom.

Hlavné ciele:

- vedieť pracovať s myšou a klávesnicou samostatne alebo s pomocou,
- vedieť pracovať s jednoduchým edukačným programom a hrou,
- rozširovať svoje zručnosti v grafickom editore používaním ďalších nástrojov,
- vedieť pracovať v textovom editore s pomocou.

3. Proces vyučovania predmetu Informatická výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Informatická výchova, 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

4. Obsah vzdelávania je rozdelený na tematické okruhy:

Ovládanie klávesnice a myši samostatne alebo s pomocou, poznávanie tlačiarne a jej funkcie.

Ovládanie jednoduchej hry:

- pustenie a ukončenie hry samostatne alebo s pomocou.

Práca v jednoduchom grafickom editore pre deti:

- kreslenie vlastných obrázkov, obrázkov podľa návodu – používanie nástroja výplň a výber farby, tvary, veľkosť čiar,
- kreslenie voľnou rukou i s použitím nástrojov editora – používanie nástroja otáčanie, zmena veľkosti obrázka, prilepenie.

Práca v textovom editore:

- orientácia na klávesnici v poli písmen a číslíc, poznávanie funkcie klávesov Shift, Enter, Backspace a Escape.

Komunikácia prostredníctvom IKT:

- detské webové stránky (obrázky, rozprávky, detské filmy, hudba).

Práca s edukačným programom:

- na rozvíjanie vnímania, pozornosti, pamäti, myslenia, jemnej motoriky, koordinácie pohybov,
- na rozvoj slovnej zásoby, základov počítania a iné,
- pre alternatívnu a augmentatívnu komunikáciu.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Ovládanie klávesnice a myši samostatne alebo s pomocou, poznávanie tlačiarne a jej funkcie	4
Ovládanie jednoduchej hry	4
Práca v jednoduchom grafickom editore pre deti	10
Práca v textovom editore	6
Komunikácia prostredníctvom IKT	7
Práca s edukačným programom	8

Pracovné vyučovanie pre 10. ročník B variant

1. Charakteristika predmetu Pracovné vyučovanie. Predmet pracovné vyučovanie má vo vzdelávaní žiakov zvyšovať úspešnosť sociálneho začlenenia, podporovať sociálne, pracovné a osobné uplatnenie sa, individuálny rozvoj osobnosti, vytváranie vzťahov k svojmu okoliu. Žiaci sa učia poznávať názvy pracovných nástrojov a poznať ich funkciu. Sú vedení k samostatnosti a zdokonaľovaniu manuálnych zručností.

2. Cieľ:

- Vypestovať u žiakov zručnosti vedúce k čo najvyššiemu stupňu samostatnosti,
- zostaviť podľa návodu jednoduchý model,
- poznať základné podmienky pre pestovanie rastlín,
- vedieť rozlišovať rôzne druhy materiálov,
- uplatňovať základné princípy stolovania a správania sa pri jedení,
- poznať jednoduché pracovné postupy v domácnosti,
- dodržiavať základné bezpečnostné pravidlá pri zaobchádzaní s elektrospotrebičmi a čistiacimi prípravkami.

3. Proces vyučovania predmetu Pracovné vyučovanie sa bude realizovať na hodinách predmetu Pracovné vyučovanie 6 hodín týždenne, spolu 234 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

Vyučujúci môže podľa miestnych podmienok a úrovne žiakov rozširovať dané učivo, najmä s ohľadom na zameranie praktickej školy, v ktorej sa môžu žiaci po ukončení 10. ročníka ďalej vzdelávať.

Učíme žiakov orientovať sa v jednoduchých návodoch a pracovných postupoch, poznať a vedieť používať pracovné pomôcky, náradie a nástroje pre ručné opracovanie. Prakticky precvičujeme výmenu batérií v nástenných hodinách, budíku, TV ovládači a hudobnom prehrávači.

Pri príprave pokrmov ich oboznamujeme so zásadami zdravej výživy.

4. Obsah vzdelávania:

Sebaobslužné činnosti

- Upevňovanie návykov a zručností súvisiacich s hygienou tela a s úpravou odevu.

Práce v domácnosti

- Utieranie prachu, zametanie a umývanie podlahy, vysávanie, ošetrovanie podlahovín.
- Udržovanie poriadku a hygieny v kúpeľni a na WC.
- Používanie vhodných čistiacich prostriedkov pri udržiavaní čistoty v domácnosti a bezpečná manipulácia s nimi.
- Údržba odevu a textílií: pranie, sušenie, žehlenie, skladanie.
- Údržba obuvi.
- Elektrické spotrebiče v domácnosti, ich funkcia a používanie.
- Výmena batérií v elektrospotrebičoch.
- Bezpečnostné pravidlá pri zaobchádzaní s elektrospotrebičmi.
- Hygiena v kuchyni: umývanie, utieranie a odkladanie riadu, údržba ručných kuchynských strojčekov.
- Nákupy, uskladňovanie potravín.
- Varenie:

- Príprava teplých a studených pokrmov a základné postupy pri príprave jedál a nápojov.
- Zásady zdravej výživy.
- Úprava stola, bežné a slávnostné prestieranie.
- Zásady spoločenského správania pri stolovaní.
- Bezpečná obsluha kuchynských spotrebičov.
- Šitie:
- Jednoduché opravy odevov a textílií.
- Ručné zošívanie látok, strojové zošívanie podľa individuálnych schopností žiakov.
- Náplň práce určí učiteľ podľa individuálnych schopností žiakov tak, aby sa zvyšovala náročnosť úloh v porovnaní s predchádzajúcimi ročníkmi.

Práce v dielni

Práce s rôznym materiálom

- Rozlišovanie kovov, plastov, dreva.
- Oboznamovanie sa s rôznymi materiálmi, ich rozlišovaním a využitím.
- Kombinované práce s použitím rôznych materiálov.
- Práce s mäkkým drôtom: vyrovnávanie, ohýbanie, splietanie, strihanie kliešťami.
- Práce s plastmi: penový polystyrén, organické sklo.
- Náplň práce s rôznym materiálom určí učiteľ podľa individuálnych schopností žiakov.

Práce s papierom a kartónom

- Zdokonaľovanie osvojených techník, zvyšovanie požiadaviek na presnosť práce. Skladanie, ohýbanie, strihanie, zošívanie, lepenie, výroba ozdôb a rôznym predmetov.
- Balenie predmetov do darčkového papiera. Farebné papierové mozaiky. Priestorové figúrky. Jednoduché kartónové práce.

Práce s drevom

- Zdokonaľovanie osvojených techník.
- Meranie, upínanie, rezanie a orezávanie dreva s dôrazom na presnosť.
- Vrtanie pomocou vrtákov a spájanie dreva klincami, skrutkami, práca so skrutkovačom.
- Povrchová úprava dreva šmirgľovým papierom a pilníkom; farbením a lakovaním povrchu.
- Zatĺkanie a vyťahovanie klincov, zatĺkanie háčikov.

Montážne a demontážne práce

- Montážne práce podľa návodu.
- Montáž a demontáž modelov, ukladanie súčiastok.
- Zostavovanie modelov konštrukčných stavebníc.
- Rozoberanie a skladanie jednoduchých predmetov.

Pestovateľské práce

- Pestovanie kvetov a vybraných druhov okrasných drevín.
- Pestovanie izbových rastlín.
- Aranžovanie a jednoduché viazanie kytíc.
- Pestovanie zeleniny.
- Zber plodín a ich uskladnenie.
- Sezónne práce na školskom pozemku.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Sebaobslužné činnosti	chlapci aj dievčatá 30 hodín ročne
Práce v domácnosti	chlapci 82 hodín, dievčatá 101 hodín ročne
Práce v dielni	chlapci 101 hodín, dievčatá 82 hodín ročne
Pestovateľské práce	chlapci aj dievčatá 21 hodín ročne

Hudobná výchova pre 10.ročník B variant.

1. Charakteristika predmetu Hudobná výchova pre 10. ročník špeciálnych základných škôl, pre žiakov s ťažkým stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským. Hudobná výchova rozvíja hudobnú a kultúrnu úroveň žiakov. Podľa svojich možností a schopností plynúcich z ich postihnutia si zdokonaľujú svoj spevácky prejav. Žiaci sa učia rozoznávaniu zvukov známych hudobných nástrojov ako flauta, klarinet, lesný roh, harfa a iné. Osvojujú si a rozoznávajú smutné a veselé melódie pri počúvaní hudby jednotlivých hudobných žánrov. Oboznamujú sa s pojmami nota, notová osnova, husľový kľúč. Pri hudobno-pohybových činnostiach využívame hudobno-pohybové hry, ľudové tance, ale i základy tanečných krokov spoločenských tancov tak, aby pohyb prinášal žiakom radosť. Na hodinách hudobnej výchovy využívame prvky muzikoterapie, ktoré nielen aktivizujú žiakov, ale zároveň pôsobia relaxačne. Rytmické cvičenia interpretujeme ako hru na rytmickú ozvenu sprevádzanú možnosťou využitia Orffovho inštrumentária.

2. Ciele:

- Rozvíjať hudobnú a kultúrnu úroveň žiakov,
- osvojovať si hudobné a kultúrne návyky pri počúvaní hudby aj pri návštevách hudobných podujatí,
- zdokonaľovať spevácky prejav žiakov rytmicky aj intonačne správne,
- interpretovať vybrané ľudové a umelé piesne,
- rozlišovať rytmické a hudobné nástroje,
- prehľbovať schopnosť sluchom rozlišovať známe hudobné nástroje,
- uplatňovať tanečné prvky pri pohybovom stvárnení hudby,
- formovať záujem o hudobné umenie,
- rozvíjať fantáziu, predstavivosť, vnímanie, pamäť.

3. Proces vyučovania predmetu Hudobná výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Hudobná výchova, 1 hodinu týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

4. Obsah vzdelávania :

Piesne na spev

- Hej, už sa na tej hore (ľudová), Po valasky od zeme (ľudová), Čie sú to kone (ľudová), Búvaj, dieťa krásne (ľudová), V richtárovej studni (ľudová), Prvý jarný deň (A. Čobej), A od Prešova (ľudová), V záhradôčke pod okienkom (ľudová) a iné.
- Ľudové piesne vlastného regiónu.

Detské piesne.

Piesne a skladby na počúvanie

- Počúvanie skladieb rôznych hudobných žánrov.
- Rozlišovanie rytmických a hudobných nástrojov.
- Rozoznávajú zvukov známych hudobných nástrojov v skladbách na počúvanie.

Hudobno-pohybový prejav

- Hudobno-pohybové hry.
- Ľudové tance.
- Základy tanečných krokov spoločenských tancov.

5. Časová dotácia

Tematický plán	Počet hodín
Piesne a spev	15
Piesne a spev na počúvanie	15
Hudobno-pohybový prejav	9

Výtvarná výchova pre 10. ročník B variant

1. Charakteristika predmetu výtvarná výchova. Predmet výtvarná výchova napomáha prostredníctvom výtvarných aktivít žiakom s mentálnym postihnutím rozvíjať grafomotorické zručnosti, hrubú a jemnú motoriku. Okrem edukačnej, esteticko-výchovnej funkcie plní aj výchovno-rehabilitačnú a relaxačnú funkciu.

2. Ciele:

- Zdokonaľovať už osvojené výtvarné zručnosti žiakov z predchádzajúcich ročníkov,
- vedieť rozlišovať, porovnávať a pomenovať línie, farby, tvary, objekty a uplatniť ich podľa svojich schopností vo svojej plošnej i priestorovej tvorbe,
- zobrazovať tvary úžitkových predmetov,
- rozvíjať a obohacovať získané zručnosti v základných výtvarných technikách,
- vedieť vnímať a hodnotiť vlastnú tvorbu i tvorbu iných,
- vedieť prezentovať výsledky svojej tvorby v triede za pomoci učiteľa,
- pestovať vkus a zmysel pre farebnosť,
- rozvíjať predstavivosť a fantáziu,
- dbať o dodržiavanie základných hygienických požiadaviek,
- formovať pozitívne medziľudské vzťahy a vytvárať tvorivú atmosféru,
- prispievať k celkovej rehabilitácii žiakov.

3. Proces vyučovania predmetu výtvarná výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu výtvarná výchova 1 hodinu týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Námety čerpáme napríklad z vecného učiva a slovenského jazyka. Vyberáme námety, v ktorých môžu žiaci vychádzať zo svojich skúseností a predstáv. Na ich vyjadrenie si volia postupy a prostriedky s pomocou učiteľa. Naďalej oboznamujeme žiakov s ukážkami ilustrácií z kníh pre deti. Zameriavame sa na portréty a zachytenie výrazu tváre.

4. Obsah vzdelávania:

Kresba (drevko, perko – tuš, voskový pastel, ceruza, krieda, rudka, suchý pastel, fixka)

- Veci, ktoré slúžia človeku. Pozorovanie a zobrazovanie tvarov úžitkových predmetov, kresba a farebné vyjadrenie predmetov, ich funkčnosť.
- Portrét – zachytenie výrazu tváre, vyjadrenie nálady.

Maľba (akvarelové farby, tempery, štetec drevko, suchý a masťný pastel)

- Správne komponovanie a zobrazovanie priestoru, rozvíjanie citu pre priestor.
- Hry s líniami a farbami.

Plošné a priestorové práce (hlina, plastelína, modulit, sadra)

- Kombinovanie rôznorodých materiálov pri vytváraní kompozičných celkov.
- Zobrazovanie ľudí, zvierat a vecí – koláž, fotokoláž, kombinácia techník.
- Dekoratívne práce zamerané na ľudové umenie v súvislosti s kultúrou bývania a odievania, jednoduchá ornamentálna kresba a výplň plochy podľa šablón.

Modelovanie (hlina, plastelína, modulit, sadra)

- Náhrdelník, náramok rôznych veľkostí a farieb.
- Modelovanie dvoj a trojrozmernej plastiky jednoduchých štylizovaných tvarov.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Kresba	10
Maľba	10
Plošné a priestorové práce	9
Modelovanie	10

Telesná výchova pre 10.ročník B variant

1. Charakteristika predmetu Telesná a športová výchova. Žiak získava prostredníctvom telesnej a športovej výchovy optimálny telesný a pohybový rozvoj, pozitívny vzťah k pohybu, cvičeniu a športu v rámci možností a schopností. S rozvíjaním pohybovej aktivity súvisí rozvoj poznávacej činnosti a rozvoj psychických funkcií ako vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, fantázia a reč. Zameriava sa na utváranie účelových pohybových zručností, kompenzáciu motorických nedostatkov, elimináciu nevhodných motorických prejavov a pohybových stereotypíí a tiež na rozvoj komunikačných schopností.

2. Ciele:

- Zvyšovať fyzickú zdatnosť, kondíciu žiaka a úroveň základných pohybových schopností,
- zlepšovať senzomotorické schopnosti,
- dodržiavať stanovené pravidlá pri fyzickej aktivite,
- uvedomovať si jednotlivé časti svojho tela vo vzťahu k riadenému pohybu,
- rozvíjať hrubú aj jemnú motoriku, pohybovú koordináciu, pozornosť.
- zlepšovať úroveň pohybových schopností,
- vedieť pripraviť sa na pohybovú činnosť a na jej ukončenie,
- uplatňovať správnu techniku manipulácie s náčiním,
- využívať základné kompenzačné a relaxačné techniky,
- využívať osvojené pohybové zručnosti pri súťažiach a hrách,
- dodržiavať pravidlá bezpečnej jazdy na bicykli,
- rozvíjať koordinačné schopnosti v komplexnom pohybovom prejave žiakov,
- pozitívne vnímať športové hry ako významnú súčasť pohybových aktivít človeka.

3. Proces vyučovania predmetu telesná a športová výchova sa bude realizovať na hodinách telesnej a športovej výchovy 3 hodiny týždenne, spolu 117 vyučovacích hodín ročne. Žiakov učíme cielenej príprave na pohybovú činnosť a jej ukončenie (zahriatie organizmu, dychové cvičenia, naťahovacie a relaxačné cvičenia). Učíme ich využívať kompenzačné a relaxačné techniky. Podľa možností školy zaraďujeme jazdu na bicykli na detskom dopravnom ihrisku. Priebežne oboznamujeme žiakov s významnými športovými súťažami (olympiáda, majstrovstvá republiky, majstrovstvá sveta).

4. Obsah vzdelávania :

Zdravotné cviky

- Cvičenia zamerané na posilňovanie svalových skupín zabezpečujúcich správne držanie tela.
- Kompenzačné cvičenia k zaťaženiu žiakov na hodinách pracovného vyučovania.
- Cvičenia na rehabilitačných prístrojoch.

Kondičné a koordinačné cvičenia

- Cvičenia pohybovej koordinácie podľa pohybových osobitostí žiakov.
- Posilňovacie cvičenia paží, nôh, chrbtového svalstva, brušného svalstva.
- Držanie tela v správnom napätí svalov v ľahu, kľakoch, sedoch, podporoch a postojoch bez/s náčiním, náradím.

Základy gymnastických cvičení

- Akrobatické cvičenia na náradí (rebriny, lavičky, hrazda, lano).
- Akrobatické cvičenia s náčiním (švihadlo, tyč, fit lopta, šatka, stuha, obruč).

Sezónne činnosti

- Realizácia sezónnych pohybových aktivít v rôznom prostredí a v rôznych obmenách podľa podmienok školy.
- Turistika, zásady správania sa pri pobyte v prírode.
- Dodržiavanie pravidiel bezpečnej jazdy na bicykli, základné dopravné značky.
- Odporúča sa plávanie žiakov – podľa možností školy.

Rytmická gymnastika

- Cvičenie podľa taktov tieskania, tamburíny, hudby.
- Pérovanie, pohupy, kroky, chôdza, beh, obraty, rovnovážne cvičenia.
- Tanečná improvizácia na základe naučených tanečných krokov.
- Základy ľudových tancov – valčík, polka.

Základy športových hier

- Základy vybíjanej, stolného tenisu, futbalu, hádzanej, prehadzovanej so zjednodušenými pravidlami .
- Pohybové hry s rôznym zameraním.
- Upevňovanie pravidiel osvojovaných hier .
- Možnosť zaradovania netradičných športov: hádzanie lietajúcich tanierov, tenis, bedminton, hod loptičkou s uškom a iné .

Atletika

- Beh na krátke a dlhé trate.
- Skok do diaľky a do výšky.
- Hod kriketovou loptičkou.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Zdravotné cviky	15
Kondičné a koordinačné cvičenia	20
Základy gymnastických cvičení	12
Sezónne činnosti + plávanie	20+10
Rytmická gymnastika	11
Základy športových hier	14
Atletika	15

UČEBNÉ OSNOVY PRE 10. ROČNÍK – VARIANT C

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 10. ročník C variant

1.Charakteristika predmetu Rozvíjanie komunikačnej schopnosti pre 10. ročník C variant špeciálnych základných škôl, pre žiakov s ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia, vyučovacím jazykom slovenským.

Prostredníctvom predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa u žiakov rozširuje funkčná komunikácia v kategóriách: žiadanie osobných potrieb, informácií, vyjadrovanie pocitov, komentovanie, reakcie na správanie iných ľudí, vyjadrovanie prosociálnych postojov.

2. Cieľ:

Hlavný cieľ:

Podporiť rozvoj reči a jazykových schopností ako predpokladu k realizácii určitého komunikačného zámeru a funkčného dorozumievania, stimulovať komunikáciu žiaka v sociálnej interakcii.

Všeobecné ciele:

- Zapájať sa do skupinovej činnosti, počúvanie príbehu,
- dokázať počúvať v nerecipročných situáciách, napr. rozhlas, príbehy, video,
- dokončiť vlastnú úlohu v skupine, bez intervencie učiteľa,
- potichu počúvať ostatných,
- počúvať deti a dospelých,
- pýtať sa a reagovať na otázky a komentovať to, čo sa povedalo,
- dokázať sa sústrediť na jeden zvuk, napr. hlas spomedzi iných,
- počúvať a nasledovať inštrukcie a usmernenia,
- postupne poznávať okolitý svet, v ktorom sa bude pohybovať, o ktorom bude rozmýšľať a ktorý bude hodnotiť,
- pamäťovo si osvojiť primerané množstvo informácií z najbližšieho okolia,
- samostatne myslieť a rozhodovať sa na základe vlastného poznania a vlastnej skúsenosti – zážitkové učenie,
- rozvíjať sebapoznávanie, sebareflexiu a sebarozvoj na úrovni primeranej jeho veku,
- vedieť prezentovať svoje vedomosti a zručnosti, svoju prácu,
- vzájomne si pomáhať pri riešení konkrétnych situácií – výchova k tolerancii, empatii a budúcej tímovej práci,
- prekonávať prekážky a byť zodpovedný za svoje správanie.
- Rozvíjať praktické používanie jazyka na dorozumievanie, a to s použitím verbálnych aj neverbálnych komunikačných prostriedkov.
- Rozvíjať slovnú zásobu, chápanie pojmov a ich používanie v komunikácii.
- Rozvíjať jazykový cit, syntaktické a morfológické pravidlá. Aplikovať ich do hovorenej i písanej podoby (podľa individuálnych schopností žiaka).
- Rozvíjať fonematické uvedomovanie, schopnosť diferencovať dištinkatívne znaky jazyka podľa individuálnych schopností žiaka.
- Rozvíjať artikulačnú obratnosť a výslovnosť.
- Rozvíjať rozprávačské schopnosti žiakov podľa individuálnych schopností.

- Rozvíjať taktilné a kinestické vnímanie.
- Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).
- Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase.
- Rozvíjať motorické schopnosti. V rámci každej komunikačnej situácie neprestajne vyžadovať používanie očného kontaktu so súčasnou verbalizáciou.

3. Proces vyučovania predmetu rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa bude realizovať na hodinách rozvíjania komunikačnej schopnosti, 3 hodiny týždenne, spolu 117 hodín ročne. Súčasťou predmetu RKS je aj Augmentatívna a alternatívna komunikácia. Náhradné a doplnkové komunikačné systémy potom používajú žiaci v bežnej komunikácii a na všetkých vyučovacích predmetoch. Odporúčame využívať systém VOKS /výmenný obrázkový komunikačný systém/ a metodiku od autoriek S. Kapálikovej a L. Vencelovej, ktorá nadväzuje na čiastočnú slovenskú adaptáciu práce D.B. Elkonina, ktorá sa využíva na rozvíjanie fonematického uvedomovania.

Rozvíjanie komunikácie sa deje u detí neustále, počas celého vyučovania. Realizuje sa na každej vyučovacej hodine, na každom vyučovacom predmete (na rôznej úrovni a v rozličnej miere). Podnecuje rozvoj pamäti, pozornosti, obrazotvornosti.

Rytmizovaním básničiek, riekaniek a nácvikom pohybovo-rytmických hier rozvíjam nielen pohybové schopnosti a zručnosti, ktoré spätne vplyvajú na vývin reči.

4. Obsah vzdelávania

Zameranie činností a aktivít na rozvoj a podporu alternatívnej a/alebo augmentatívnej komunikácie

Augmentatívna a alternatívna komunikácia (ďalej aj "AAK") je náhradný a podporný spôsob komunikácie pre ľudí, ktorých hovorená reč je natoľko obmedzená, že sa dočasne alebo trvalo stáva nezrozumiteľnou. AAK sa pokúša kompenzovať (dočasne alebo natrvalo) poškodenie osôb s ťažko narušenou komunikačnou schopnosťou, predovšetkým u ľudí s ťažkým telesným, mentálnym, alebo kombinovaným postihnutím. Podporuje existujúce, ale nedostačujúce komunikačné schopnosti, a to v hovorenej a písanej forme, alebo vo forme gest. (Kukumbergová in Štiňová a kol. 2014)

Identifikácia vhodnej komunikačnej pomôcky a spôsob označovania nie je ľahká úloha. Vyžaduje si spoluprácu rodiny a všetkých podieľajúcich sa odborníkov. Súčasťou AAK hodnotenia je niekoľko domén: zhodnotenie a výber vhodnej polohy, motorické schopnosti dôležité pre výber znakov, lingvistické a senzorické schopnosti.

Spôsob akým je možné učiť nehovoriace deti/žiacov používať svoj AAK systém vo veľkej miere určuje spôsob akým ho budú neskôr používať na ovplyvňovanie svojho okolia. Nácvik používania by sa mal realizovať v prirodzenom prostredí a v rámci každodenných aktivít. V prostredí, kde deti využijú svoj AAK systém na spoločenskú interakciu s relevantným komunikačným partnerom a natrénujú si komunikačné schopnosti. Takýto prístup eliminuje ťažkosti s neskoršou generalizáciou naučeného do cieľových situácií.

AAK intervencia je celoživotný proces, menia sa pomôcky, aktualizuje sa slovná zásoba. Zapojení by mali byť takmer všetci v okolí užívateľa, rodičia, rodina, priatelia, pedagogickí a odborní zamestnanci školy. Všetci by mali poznať komunikačnú pomôcku a alternatívny spôsob dorozumievania sa užívateľa AAK a využívať ho na komunikáciu s ním.

Za ideálnych podmienok by mali byť všetci zamestnanci školy zaškolení v oblasti AAK, komunikačnej pomôcky, ktorú dieťa/žiak využíva a mali by mať osvojené schopnosti dobrého komunikačného partnera.

Hlavným cieľom rozvíjania komunikačných schopností u žiakov s ťažkým alebo hlbokým mentálnym postihnutím je naučiť ich vyjadriť potrebu, žiadosť, požiadavku akéhokoľvek druhu, či pocity.

Čiastkové ciele:

- Identifikovať komunikačné prejavy dieťaťa v domácom prostredí, jeho najčastejšie potreby a spôsoby, ktorými si ich pýta / mimika, gestikulácia, zvuky/.
- Identifikovať komunikačné prejavy dieťaťa v školskom prostredí /napr. mľaskanie odpozorujeme ako potrebu jedla, zdvihnutá ruka – chce hračku/.
- Naučiť dieťa nové mimické prejavy, gestá, vokály, ktorými dieťa vyžaduje svoju potrebu.

Postup práce pri rozvoji komunikačných schopností u žiakov s ťažkým alebo hlbokým mentálnym postihnutím.

1. Diagnostikovanie

- Identifikovanie komunikačných prejavov dieťaťa v domácom prostredí, jeho najčastejšie potreby a spôsoby, ktorými si ich dieťa pýta / mimika, gestikulácia, zvuky/.
- Identifikovanie komunikačných prejavov dieťaťa v školskom prostredí /napr. mľaskanie odpozorujeme ako potrebu jedla, zdvihnutá ruka – chce hračku/.

2. Naplánovanie cieľov v RKS – maximálne 3 / podľa individuálnych možností dieťaťa/.

3. Rozvíjanie schopnosti vyjadriť požiadavku na nasledovných postupných úrovniach:

- predmetová úroveň,
- obrázková úroveň,
- symbolická úroveň /symboly /,
- grafická úroveň / grafické znaky/.

4. Navodzovanie zámerných modelových situácií, aby dieťa vyjadrilo požiadavku. / Napríklad v čase veľkej prestávky je desiata na vedľajšom stolíku a učíme dieťa si o desiatu aktívne požiadať – nepodávame mu ju automaticky, čakáme na jeho komunikačný zámer, prejav, ktorý môže mať rôznu podobu – gesto, zvuk, mimický prejav..... Tento postup aplikovať pri rôznych činnostiach v priebehu celého vyučovacieho dňa/.

5. Rozvíjanie echa v nasledovnej postupnosti :

- napodobňovanie zvukov dieťaťa učiteľom,
- napodobňovanie zvuku učiteľa dieťaťom,
- prepojenie zvuku s konkrétnou požiadavkou, ktorá je demonštrovaná konkrétnym predmetom, obrázkom, symbolom /príklad – dieťa pri vydaní istého zvuku si žiada jedlo, učiteľ reaguje podaním jedla - odmeny/.

6. Vokalizovanie – učiť nové zvuky, na základe podmienených reflexov / napr. pre obľúbenú plyšovú hračku bude preferovaná samohláska u dieťaťa – eee/.

7. Naučenie sa vyjadriť požiadavku:

- v spolupráci s učiteľom,
- v spolupráci s asistentom učiteľa,
- s iným pedagogickým zamestnancom školy,
- v rodinnom prostredí.

8. Inštrukčná kontrola – či dieťa rozumie, čo od neho chceme.

9. Tvorba komunikačnej knihy - obsahuje posunky, gestá, predmety, na ktoré dieťa reaguje. Táto kniha sa, dopĺňa, tvorí a využíva počas celej školskej dochádzky dieťaťa.

10. Súčasťou týchto krokov je tvorba písomných záznamov na pravidelnej báze.

Metódy práce s dieťaťom:

- Riadený rozhovor s rodičmi,
- dotazník,
- pozorovanie,
- odmeňovanie za splnené úlohy,
- vytvorenie jednotného postupu s rodičmi, ktorý sa bude realizovať v školskom i domácom prostredí,
- dôsledné zaznamenávanie zistených komunikačných prejavov do komunikačnej knihy,
- využívanie krátkych povelov, najviac dvoj-troj slovných,
- plánovanie malých cieľov, maximálne troch:
 - vyjadrenie potreby - jedlo,
 - vyjadrenie obľúbenej činnosti – počúvanie hudby, hojkanie,
 - vyjadrenie potreby obľúbenej hračky – bublifuk, plyšák,
- opakované vytváranie modelových situácií niekoľkokrát v priebehu vyučovania, aby dieťa bolo motivované vyjadrovať požiadavku.

Naučené komunikačné prejavy by sa mali prelínať celým vyučovacím procesom v rámci medzipredmetových vzťahov.

Obsah predmetu RKS je zameraný na všetky roviny jazyka a všetky formy komunikácie.

Obsah musí byť v súlade s mentálnymi a komunikačnými schopnosťami dieťaťa, bez ohľadu na fyzický vek.

Rozvíjanie komunikačnej schopnosti sa prelína celým vyučovacím procesom.

Na hodine RKS sa učiteľ má so žiakmi zamerať na porozumenie pojmov a súvislostí a precvičovanie ich používania v komunikácii.

Ciele dosahovať rozmanitými spôsobmi, podľa individuálnych možností a schopností žiaka, ním preferovaných aktivít a vychádzajúc z tvorivosti učiteľa a prirodzených možností sociálneho a komunikačného prostredia školy.

Fixovať slovo s obrázkom – je nutné používať knihy, kde je prevaha ilustrácií nad textom.

Dopĺňať/čítať ilustrácie vlastnými vetami a textom – tvoríme ďalšie vety, popisujeme ilustráciu, učíme žiakov čítať obrázky, tvoriť viac viet na jeden obrázok a všímať si to podstatné.

Čítať najprv leporelá a knihy s tvrdými kartónovými stranami – žiaci sa učia čítať knihu, listovať v nej. Len čo to zvládnu, prejdeme ku knihám s ohybnými stranami.

Pragmatická rovina jazyka:

Porozumenie reči

- Komentovanie „tu a teraz“. Komentovaním činností a pomenovávaním predmetov rozvíjame porozumenie pojmov a ich vzájomných súvislostí. Postupujeme od poznávania skutočných predmetov a javov k obrázkom a porozumeniu pojmov.
- Kategorizovanie pojmov podľa daných kritérií.
- Vykonávanie činností podľa komentovania a porozumenia obsahu prehovoru komunikačného partnera.

Rozvíjanie expresívnej reči

- Námetové hry, pri ktorých žiak môže komentovať svoju činnosť. Vo všetkých hrách kladieme dôraz na hlasné komentovanie činnosti alebo spoločné komentovanie s pomocou učiteľky. Pri hrách sa odporúča používať názorné skutočné predmety, ich miniatúry alebo primerané ilustrácie a obrázky.
- Nehovoriaci žiaci komentujú s pomocou posunkov, grafických znakov alebo iným náhradným komunikačným prostriedkom /reálne predmety, vizualizácia, VOKS, komunikátory/.
- Vytváranie situácií z bežného života tak, aby ich mohli žiaci lepšie pochopiť a komentovať / „zažiť ich“/ a tým si upevňovať slovnú zásobu.
- Jednoduché aktívne pomenovávanie predmetov a dejov v prostredí školy a rodiny, jednoduché komentovanie vykonávaných alebo prebiehajúcich činností a situácií.
- Tvorenie jednoslovných a dvojslovných viet, slovných pomenovaní.

Rozhovor

- Jednoduchý rozhovor, striedanie role s komunikačným partnerom.
- Začiatok a ukončenie rozhovoru. Výber a udržanie témy rozhovoru. Výber komunikačných prostriedkov primeraný situácií a komunikačnému partnerovi.
- Odpoveď na otázku, kladenie otázok.
- Modelové hry, dramatizácia.
- **Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy**

Lexikálno-sémantická rovina jazyka

- Pomenovanie skutočných predmetov a javov, alebo obrázkov.
- Kategorizovanie pojmov podľa významu, s názornými príkladmi a bez nich / pri pomenovávaní zároveň ukazujeme na predmet alebo zároveň vykonávame pohyb a pod/.
- Rozlišovanie a porovnávanie významovo podobných a protikladných pojmov. (Názorne: reč v spojení so zrakovým alebo taktilným vnemom a pod.)
- Kľúčové slová.
- Upevňovanie významu pojmov a súvislostí zážitkovou formou.

Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.

Morfologicko-syntaktická rovina jazyka

- Nácvik ohýbania slov, nácvik predložkových väzieb a analógie primerane schopnostiam žiaka s pomocou, názorným a zážitkovým spôsobom, maľované čítanie, doplňovanie a opakovanie viet, odvodzovanie slov, tvorba viet a súvetí, rozvoj porozumenia reči.

Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.

Foneticko-fonologická rovina:

- Rozvíjanie sluchovej diferenciačnej schopnosti.
- Hry s nerečovými zvukmi.
- Rozlišovanie zvukov reči rozlišovanie rôznych druhov zvukov (zvuky zvierat, štrnganie, búchanie, šuchot, zvonček, píšťalka a pod.), rozlišovanie intenzity a smeru prichádzajúcich zvukov.
- Rozlišovanie zvukov reči, rytmizovanie slabík. Hry so zmenami melódie a tempa reči. Rozlišovanie prvej hlásky v slove. Rozlišovanie dĺžky hlások a slabík.
- Cvičenia zamerané na rozvíjanie pohyblivosti hovoridiel, koordináciu pohybov a správnu výslovnosť.

Hovorená reč a náhradné komunikačné systémy.

Rozvíjanie rozprávačských schopností:

- Pozorovanie osôb a udalostí v okolí
- Jednoduché rozprávanie zážitku podľa obrázkov, rozprávanie podľa obrázkov, vnímanie časovej následnosti a súvislostí udalostí.
- Práca s detskými ilustrovanými knihami, leporelami, obrázkami.

Rozvíjanie iných schopností spojených s komunikáciou:

Rozvíjať taktilné a kinestetické vnímanie

- Poznávanie predmetov a povrchov hmatom, rozvíjanie diferenciačných schopností.
- Rozvíjanie vnímania vlastných pohybov.

Rozvíjať sluchovú a zrakovú gnóziu (vnímanie, diferenciácia, pamäť).

- Poznávanie rôznych zvukov, rozlišovanie ich kvality, intenzity, smeru.
- Poznávanie melódie a rytmu. Cvičenia na zapamätanie melódie a rytmu, riekanky, radu slov, vety a pod.
- Vnímanie a diferencovanie viditeľných znakov predmetov, osôb a udalostí, vnímanie viditeľných zmien.
- Cvičenia na rozvíjanie zrakovej pamäti.
- Cvičenia zrakovej analýzy a syntézy.
- Rozvíjanie poznávacích procesov: zachovanie, priradovanie, zoraďovanie, triedenie – kategorizácia.
- Rozvíjanie pamäti (akusticko-verbálna a zraková, pracovná pamäť).

Rozvíjať priestorovú orientáciu a orientáciu v čase

- Cvičenia pravoľavej orientácie (telesná schéma).
- Serialita (nácvik sekvencií, postupnosti).

- Intermodalita (audiovizuálny vzťah).

Rozvíjať motorické schopnosti

- Rozvíjanie oromotoriky, vizuomotoriky, jemnej a hrubej motoriky, grafomotoriky, fonograforytmiky.

Rozvíjanie schopností potrebných pre základy čítania:

- Rozvíjanie schopnosti diferencovať zvuky reči (slabiky, hlásky a ich dĺžku) hrovou formou. Diferencovanie obrázkov, symbolov alebo znakov.
- Schematické znázornenie slov.
- Rytmizovanie riekaniak a detských pesničiek.
- Rozvíjanie schopnosti orientácie v priestore a v rovine (chápanie a vyjadrenie polohy predmetu hore, dolu, v prostriedku, sledovanie a ukladanie prvkov v rade zľava doprava).
- Obrázkové (maľované) čítanie.

Základy čítania a písania (podľa individuálnych schopností a možností žiaka):

- Opakovanie a utvrdzovanie čítania a písania hlások, písmen, slabík a slov vyučovaných v predchádzajúcom ročníku.
- Čítanie a písanie hlások a písmen z, b, š, ž, č.
- Sluchové rozlišovanie v slove, poznávanie písmena a hlásky, použitie v slabikách a slovách.
- Skladanie, čítanie a písanie viet.
- Obrázkové čítanie.

Odporúčané rozprávky a knihy v obsahu:

ROZPRÁVKY

Medovníková/perníková chalúpka; Červená čiapočka; O Budulínkovi; Dlhý, široký a bystrozraký; Kozliatka a vlk; Tri prasiatka; Škaredé káčatko; Koza odratá a jež; Zatúlané húsa; Pampúšik; O psíčkovi a mačičke; Rozprávka o sliepočke a kohútikovi; O rukavičke/Domček, domček kto v tebe býva; O rybárovi a zlatej rybke; Ako išlo vajce na vandrovkú; Rozprávka o repe; O Gaštankovi, čo nemal kožušok; Čin, Čin; Janko Hráško; O dvanástich mesiačikoch; Hrnček var!; Palica, von z vreca!; Macko Uško; Tri medvede...

ROZPRÁVKOVÉ KNIŽKY

Môj macík; Moja prvá čítanka; Čo si hračky rozprávali; Utopený mesiačik; Rozprávky o zvieratkách (V. G. Sutejev)

PRÍBEHY ZO ŽIVOTA DETÍ

Janka a Danko

Autori: M. Ďuríčková, M.R. Martáková, D. Hevier, H. Zelinová, E. Gašparová, N. Tánska, M. Jančová, J. Šrámková, K. Bendová, M. Haštová, J. Pavlovič, R. Mórica, E. Čepčeková

OBRÁZKOVÉ KNIŽKY

Obrázkové čítanie

Autori: V. Machaj, Z. Vlach – M. Novacký, J. Kontár, E. Vančurová, E. Weberová, I. Imro, J. Navrátil, A. Okruhlicová

Náročnosť odporúčaných tém sa bude prispôsobovať danému ročníku a individuálnym schopnostiam žiaka.

RKS – knihy a rozprávky	Téma
Knihy: V lese a na čistinke Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Palička pomocníčka, Príbehy Maťa a Klinčeka: Ako vyhнали diviaka Rozprávky: Palička – pomocníčka Jablko Červená čiapočka Koza rohatá a jež Domček , kto v tebe býva Pampúšik Tri medvede	Lesné zvieratá
Knihy: Rozprávky o psíčkovi a mačičke Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kuriatko a káčatko Zabavme sa s Macom Pacom Rozprávky: Rozprávka o sliepočke a kohútikovi Kuriatko a káčatko Ako išlo vajce na vandrovkú O repe Maco Paco pomáha na gazdovstve Mechúrik Koščúrik Kozliatka a vlk Škaredé káčatko	Domáce zvieratá
Rozprávky: O repe Komu dáme mliečko?	Zelenina
Kniha: Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Kto povedal mňau?	Zvuky zvierat
Kniha: Rok Rozprávka: Čačky hračky / Bendová/	Rok
Kniha: Rozprávky o zvieratkách /Sutejev/: Jablko O gaštankovi, čo nemal kožúšok	Jeseň
Rozprávka: O dvanástich mesiačikoch Kniha: Maco Snehuliakom Téma jar: Kniha: Dobrodružstvo s myškami Téma leto: Čačky hračky / Bendová/: Smädne kvietky Téma rodina- členovia: Rozprávky: O repe Červená čiapočka	Zima
Rozprávka:	Na poli, v lese,

O repe Červená čiapočka	v záhrade
Rozprávky: Tri prasiatka O rybárovi a zlatej rybke Dlhý, široký a bystrozraký Janko Hraško	Remeslá
Kniha: Maco Snehuliakom: Nezvyčajný vianočný stromček Rozprávky: Medovníková chalúpka Vianočné dobrodružstvo	Vianoce

Témy čerpané z Vecného učiva ŠKVP

ZÁKLADNÁ ORIENTÁCIA

Poznanie základných osobných údajov: meno, priezvisko, vek, adresa bydliska, dátum narodenia.

Poznanie mena, priezviska a zamestnania rodičov.

Orientácia v čase: skladba roka – mesiace, týždne, dni, celé hodiny; včera – dnes – zajtra.

Orientácia v blízkom okolí.

Poznávanie vlastného tela: vymenovať a ukázať na sebe a na spolužiakovi desať častí ľudského tela.

Význam osobnej hygieny ako prevencie pred rozličnými ochoreniami, ochrana pred infekčnými ochoreniami.

Škodlivosť fajčenia a konzumácie alkoholických nápojov.

Vzťah medzi chlapcom a dievčaťom: priateľstvo a láska.

Vznik nového života: počatie, tehotenstvo, pôrod.

Orientácia v otázkach bezpečného sexuálneho a intímneho života.

Samostatná orientácia v danom priestore, samostatnosť vstupovania do miestnosti, orientácia podľa pokynov dnu- von, hore- dole.

Utvrdzovanie pravo- ľavej orientácie podľa ruky.

Rozlišovanie zdrojov zvuku.

Rozlišovanie kontrastných farieb.

POZNÁVANIE PRÍRODY

Hospodársky významné druhy zvierat.

Hospodársky významné druhy rastlín.

Les, lesné plody, správanie sa v lese.

Liečivé a jedovaté rastliny.

Ochrana prírody a životného prostredia.

Triedenie odpadu; pojem plasty, ich použitie a likvidácia.

Oboznámenie sa s pojmami pitná, úžitková a odpadová voda.

Rozlišovanie živej a neživej prírody.

Rastliny a živočíchy z blízkeho okolia, ich úžitok.
Rozlišovanie zvukov v prírode (hlasy zvierat, spev vtákov).

NAŠA VLAST'

Slovenská republika a susedné štáty.
Symboly štátu, hlavné mesto.
Hlavní predstavitelia štátu.
Obecný a mestský úrad.

ORIENTÁCIA V BEŽNÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH

Praktické poznávanie pravidiel cestnej premávky pre chodcov, dopravné značky pre chodcov, zvuková a svetelná signalizácia.
Využívanie informačných služieb k vlakom a autobusom, zakúpenie cestovného lístka, požiadanie o pomoc.
Pomoc pri drobnom poranení, úraze, páde, nácvik privolania lekárskej pomoci.
Používanie mobilného telefónu.
Pojem horľavina, zásady bezpečného zaobchádzania s horľavinami, prvá pomoc pri popálení a poleptaní.
Oboznámenie sa s piktogramom označujúcim nebezpečnú látku (horľavina, jed, žieravina, výbušnina).
Vlak a autobus, informácie, zakúpenie cestovného lístka.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Pragmatická rovina	25
Morfologicko-syntaktická rovina	15
Lexikálno-sémantická rovina	25
Rozvíjanie iných schopností žiakov spojených s komunikáciou	17
Foneticko-fonologická rovina jazyka	15
Rozvíjanie rozprávačských schopností	20

Rozvoj sociálnych zručností pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie sociálnych zručností. Je predovšetkým rozvíjanie sociálnych zručností, nadväzovanie kontaktov, výmena informácií. Neoddeliteľnou súčasťou sociálneho správania sú schopnosti, ktoré napomáhajú sociálnej integrácii v spoločnosti a sú zamerané na aktuálne potreby žiakov. Na upevňovanie medziľudských vzťahov sa podieľajú aj iné predmety, ktoré sú súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu.

2. Ciele:

- Zvládnuť základné pravidlá spoločenskej komunikácie,
- rešpektovať a dodržiavať pravidlá spoločenského spolužitia v škole a v rodine,
- uplatňovať vhodné spôsoby správania a rozlišovať prejavy neprimeraného správania,
- prejavovať toleranciu k odlišnostiam spolužiakov,
- rozvíjať schopnosť spolupracovať s blízkymi osobami, vykonávať jednoduché úkony,
- vytvárať pozitívne vzťahy k spolužiakom a kolektívu, viesť žiakov k akceptácii rôznych názorov a prístupov k riešeniu problémov, zvládnuť základné pravidlá spoločenskej komunikácie, rešpektovať a dodržiavať pravidlá spoločenského spolužitia v škole a v rodine,
- zapájať sa do jednoduchých sociálnych aktivít,
- vedieť sa primerane vysporiadať s odmietnutím,
- vyjadrovať svoj súhlas a nesúhlas prijateľným spôsobom.

3. Proces vyučovania predmetu rozvíjanie sociálnych zručností sa bude realizovať na vyučovacej hodine rozvíjanie sociálnych zručností, 1 hodina týždenne, 39 hodín ročne. Základným sociálnym zručnostiam učíme žiakov hravou formou. Precvičujeme a upevňujeme sociálne zručnosti pri stolovaní, pri prejavovaní záujmu o iných, pri vyjadrovaní citov. Povzbudzujeme ich ku vzájomnej interakcii a k spolupráci medzi spolužiakmi. Využívame pozitívne vzory správania v každodennom živote.

4. Obsah vzdelávania :

- Starostlivosť o dobré vzťahy v triede, rešpektovanie podporovanie detí a dospelých.
- Spoločenská komunikácia: pri odmietaní, ospravedlnení, pri riešení konfliktu, prosbe, vysvetľovaní.
- Spolupráca so spolužiakmi, zapájanie sa do jednoduchých sociálnych aktivít v triede.
- Nácvik primeraného riešenia vzniknutých sociálnych situácií, prejavovanie a zvládanie emócií.
- Prijímanie kritiky a kontrolovanie svojho správania v konfliktných situáciách.
- Vyjadrenie vlastného názoru sociálne prijateľným spôsobom.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Starostlivosť o dobré vzťahy	6
Spoločenská komunikácia	6
Spolupráca so spolužiakmi	5
Udržiavanie priateľského vzťahu s inými žiakmi	6
Prijímanie kritiky a kontrola svojho správania	6
Nácvik primeraného riešenia vzniknutých sociálnych situácií	5
Vyjadrenie vlastného názoru sociálne prijateľným spôsobom	5

Rozvíjanie grafomotorických zručností pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Rozvíjanie grafomotorických zručností.

Vzhľadom na to, že od prevažnej väčšiny žiakov s ťažkým mentálnym postihnutím nie je možné vyžadovať písanie písaným písmom, v lepších prípadoch je vhodné naučiť ich ako formu dorozumievania písmo tlačené. K nácviku písania pristupujeme len u žiakov, ktorí majú na to vhodné dispozície.

2. Cieľ:

- Správne zaobchádzať s písacími potrebami a inými pomôckami,
- poznať grafickú podobu písmen,
- vedieť napísať niekoľko písmen,
- vedieť napísať svoje meno tlačеныmi písmenami,
- uplatňovať hygienické návyky pri písaní.

3. Proces vyučovania predmetu rozvíjanie grafomotorických zručností sa bude realizovať na hodine rozvíjanie grafomotorických zručností, 1 hodina týždenne, 39 hodín ročne. V závislosti od individuálnych možností žiakov nacvičujeme tvary ďalších písmen, krátkych slov, rozvíjame analýzu a syntézu slova. Využívame prácu na PC s edukačnými programami. V závislosti od postihnutia žiaka odporúčame používať špeciálne pomôcky na PC.

4. Obsah vzdelávania:

- Uvoľňovacie a relaxačné cvičenia horných končatín,
- opakovanie a precvičovanie nacvičených tvarov,
- opisovanie a prepisovanie písmen a slabík,
- nácvik písania písmena **z, b, š, ž, č**,
- nacvičovanie písania slabík s písmenom **z, b, š, ž, č**,
- písanie písmen, slabík a krátkych slov v závislosti od individuálnych možností žiakov,
- písanie podľa diktátu v závislosti od individuálnych možností žiakov.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Uvoľňovacie a relaxačné cvičenia horných končatín	3
Opakovanie a precvičovanie nacvičených tvarov	3
Opisovanie a prepisovanie písmen a slabík	3
Nácvik písania písmena z, b, š, ž, č	10
Nacvičovanie písania slabík s písmenom z, b, š, ž, č	10
Písanie písmen, slabík a krátkych slov v závislosti od individuálnych možností žiakov	8
Písanie podľa diktátu v závislosti od individuálnych možností žiakov	2

Vecné učenie pre 10.ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Vecné učenie. V predmete sa žiaci oboznamujú so základnými právami a povinnosťami občana prostredníctvom vysvetľovania konkrétnych príkladov. Primerane k chápaniu a mentálnym možnostiam žiakov ich oboznámime s vybavovaním osobných záležitostí na obecnom alebo mestskom úrade. Získané vedomosti majú pomôcť orientovať sa žiakom v bežnom živote a získané poznatky v závislosti od individuálnych schopností využiť a aplikovať v praktickom živote. Je prípravou v praktickom živote na vstup do spoločnosti s ohľadom na ich mentálnu úroveň.

2. Ciele:

- Viesť žiakov k pravdivému poznaniu sveta, prírody a spoločnosti, a to na základe vlastného pozorovania zmien v spôsobe života rastlín, zvierat a ľudí,
- poznať svoje osobné údaje, rodinných príslušníkov,
- samostatne sa orientovať v danom priestore ,v okolí školy,
- orientovať sa v čase, v častiach dňa podľa činnosti,
- rozoznať reálne a vyobrazené predmety,
- poznať a rozlišovať rôzne zvuky a hlasy,
- zvládnuť jednoduchú orientáciu v čase,
- poznať vybrané druhy zvierat a rastlín,
- poznať pravidlá bezpečného správania sa v prírode,
- poznať pravidlá cestnej premávky pre chodcov,
- poznať najbližšie miesta v okolí školy a bydliska,
- poznať symboly štátu.

3. Proces vyučovania predmetu Vecné učenie sa bude realizovať na hodinách predmetu Vecné učenie, 2 hodiny týždenne, spolu 78 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Žiaci prezentujú svoje vedomosti s pomocou obrazového a názorného materiálu, pomocných otázok a podľa individuálnych schopností.

4.Obsah vzdelávania:

ZÁKLADNÁ ORIENTÁCIA

Poznanie základných osobných údajov: meno, priezvisko, vek, adresa bydliska, dátum narodenia.

Poznanie mena, priezviska a zamestnania rodičov.

Orientácia v čase: skladba roka – mesiace, týždne, dni, celé hodiny; včera – dnes-zajtra.

Orientácia v blízkom okolí.

Poznávanie vlastného tela: vymenovať a ukázať na sebe a na spolužiakovi desať častí ľudského tela.

Význam osobnej hygieny ako prevencie pred rozličnými ochoreniami, ochrana pred infekčnými ochoreniami.

Škodlivosť fajčenia a konzumácie alkoholických nápojov.

Vzťah medzi chlapcom a dievčaťom: priateľstvo a láska.

Vznik nového života: počatie, tehotenstvo, pôrod.

Orientácia v otázkach bezpečného sexuálneho a intímneho života.

Samostatná orientácia v danom priestore, samostatnosť vstupovania do miestnosti, orientácia podľa pokynov dnu- von, hore- dole.

Utvrdzovanie pravo- ľavej orientácie podľa ruky.

Rozlišovanie zdrojov zvuku.

Rozlišovanie kontrastných farieb.

POZNÁVANIE PRÍRODY

Hospodársky významné druhy zvierat.

Hospodársky významné druhy rastlín.

Les, lesné plody, správanie sa v lese.

Liečivé a jedovaté rastliny.

Ochrana prírody a životného prostredia.

Triedenie odpadu; pojem plasty, ich použitie a likvidácia.

Oboznámenie sa s pojmami pitná, úžitková a odpadová voda.

Rozlišovanie živej a neživej prírody.

Rastliny a živočíchy z blízkeho okolia, ich úžitok.

Rozlišovanie zvukov v prírode (hlas zvierat, spev vtákov).

NAŠA VLAST'

Slovenská republika a susedné štáty.

Symbole štátu, hlavné mesto.

Hlavní predstavitelia štátu.

Obečný a mestský úrad.

ORIENTÁCIA V BEŽNÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH

Praktické poznávanie pravidiel cestnej premávky pre chodcov, dopravné značky pre chodcov, zvuková a svetelná signalizácia.

Využívanie informačných služieb k vlakom a autobusom, zakúpenie cestovného lístka, požiadanie o pomoc.

Pomoc pri drobnom poranení, úraze, páde, nácvik privolania lekárskej pomoci.

Používanie mobilného telefónu.

Pojem horľavina, zásady bezpečného zaobchádzania s horľavinami, prvá pomoc pri popálení a poleptaní.

Oboznámenie sa s piktogramom označujúcim nebezpečnú látku (horľavina, jed, žieravina, výbušnina).

Vlak a autobus, informácie, zakúpenie cestovného lístka.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Základná orientácia	20
Poznávanie prírody	20
Naša vlasť	20
Orientácia v bežných životných situáciách	18

Etická výchova pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Etická výchova. Učíme žiakov primerane vyjadrovať city, kultivovane vyjadrovať negatívne city ako hnev, vzdor, smútok. Vedíme ich k tomu, aby akceptovali city iných, spoznávali pozitívne vlastnosti svojich najbližších v rodine i v škole. Upevňujeme základy spoločenského správania a dbáme na dodržiavanie dohodnutých pravidiel správania. Precvičujeme verbálnu a neverbálnu komunikáciu u jednotlivých žiakov v závislosti od ich individuálnych schopností a miery postihnutia. Vytvárame priestor pre spontánne zapájanie žiakov do hier a činností.

2. Ciele:

- Upevniť si základné komunikačné zručnosti a základy spoločenského správania,
- učiť sa primerane vyjadrovať city,
- učiť sa spoznávať pozitívne vlastnosti svojich najbližších,
- dodržiavať dohodnuté pravidlá správania.

3. Proces vyučovania predmetu etická výchova sa bude realizovať na hodinách etickej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 hodín ročne. Žiakov učíme primerane vyjadrovať svoje city, kultivovane vyjadrovať negatívne city ako hnev, vzdor, smútok. Vedíme ich k tomu, aby akceptovali city iných, spoznávali pozitívne vlastnosti svojich najbližších v rodine i v škole. Dbáme na dodržiavanie dohodnutých pravidiel správania.

4. Obsah vzdelávania :

VERBÁLNA A NEVERBÁLNA KOMUNIKÁCIA

Otázka a prosba

- Precvičovanie schopností klásť otázky a formulovať prosby vedúce k priateľstvu v hre alebo spoločnej činnosti.

PodĎakovanie a ospravedlnenie

- Precvičovanie poďakovania za splnenie vyslovenej prosby, za požičanú hračku alebo pomôcku,
- uvedomenie si chyby a vyslovenie ospravedlnenia.

Rozhovor

- Prejavovanie schopnosti začať, udržiavať a ukončiť rozhovor,
- prejavovanie schopnosti ovládať svoju impulzivitu a zlepšovať sebaovládanie v rozhovore.

Počúvanie

- Prejavovanie schopnosti trpezlivého počúvania, odpútanie sa od seba a sústredenie na hovoriacu osobu.

Pravda a lož

- Rozlišovanie pravdy od lži, uvedomovanie si negatívnych dôsledkov lži.

POZITÍVNE HODNOTENIE SEBA A DRUHÝCH

Pozitívne sebahodnotenie

- Utváranie pozitívneho vzťahu k sebe,
- uvedomovanie si vlastných pozitívnych stránok,

- sebaovládanie,
- hry a aktivity podporujúce pozitívne sebahodnotenie.

Pozitívne hodnotenie druhých

- Vyjadrenie uznania a sympatie,
- konkrétne vyjadrenie vlastností dobrého priateľa,
- odpustenie,
- uvedomenie si účinnosti pochvaly na sebe a iných,
- vyslovovanie a prijímanie pochvaly druhých,
- vyjadrovanie a prijímanie kritiky a pochvaly.

TVORIVOSŤ V MEDZIĽUDSKÝCH VZŤAHOCH

- Pozorovanie,
- hry a úlohy rozvíjajúce tvorivosť,
- tvorivé riešenie každodenných situácií zo života žiakov.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Verbálna a neverbálna komunikácia	19
Pozitívne hodnotenie seba a druhých	10
Tvorivosť v medziľudských vzťahoch	10

Náboženská výchova 10. ročník A,B,C variant

1. Charakteristika predmetu Náboženská výchova. Vyučovanie náboženstva je priestor, kde sa žiaci učia vytvárať si a upevňovať vzťah s Bohom, učia sa kresťanským postojom a kresťanskému životnému štýlu.

2. Ciele:

- Posúdiť hodnotu zodpovednosti. Uvedomiť si osobnú zodpovednosť za seba, za iných a za svet, v ktorom žijem.
- Formovať návyk kresťanského životného štýlu v rodinnom a spoločenskom živote.
- Na modelovej situácii vysvetliť etymológiu pojmu zodpovednosť.
- Vnímať potrebu zodpovednosti vo svojom živote.
- Formovať postoj zodpovednosti za svoj život.
- Na modelových situáciách vysvetliť potrebu životných vzorov - rozvíjať schopnosť sebakorúzenia. Oceniť kresťanskú ponuku nasledovania Ježiša Krista ako životného vzoru.
- Formovať postoj sebakorúcie vychádzajúcej z rovnováhy medzi potrebou originality a potrebou začlenenia sa.
- Jednoduchým spôsobom vysvetliť dôvody náboženskej viery. Pomocou obrazovej predlohy reprodukovať apoštolské vyznanie viery.
- Prijímať skutočnosť religiozity človeka ako prejav túžby po presahu samého seba.
- Objaviť ontologickú potrebu lásky človeka k človeku a človeka k Bohu. Nájsť rozdiely medzi priateľskou láskou, láskou muža a ženy, láskou rodičovskou a láskou k Bohu.
- Oceniť význam budovania vzťahov ako naplnenia života zmyslom. Uvedomiť si riziká zneužitia túžby človeka po láske.
- Formovať návyk vonkajších prejavov úcty k človeku. Na modelových situáciách si precvičiť riešenia rodinných konfliktov.
- Na základe posolstva biblického textu vyjadriť dôležitosť ekologického myslenia a správania sa človeka.
- Vnímať potrebu ekologického myslenia človeka. Oceniť vzájomnú spoluprácu.
- Praktizovať zručnosti triedenia odpadu v domácnosti a šetrného zaobchádzania s prírodnými zdrojmi.
- Vnímať prirodzenú potrebu stotožniť sa s určitým vzhlľadom, konaním, názormi alebo životným štýlom.
- Vytvárať priestor pre ponuku životného vzoru – Ježiša Krista - vnímať Boha ako toho, kto ho miluje a prijíma takého, aký je prijímať svoj život ako pozvanie k zodpovednosti.
- Vnímať vieru v Boha ako zodpovednosť voči sebe, voči iným, voči ľuďom celého sveta.
- Uvedomovať, že k naozajstnej láske patrí zodpovednosť a starostlivosť o život a rast toho, koho milujeme.

3. Proces vyučovania predmetu náboženská výchova sa bude realizovať na hodinách náboženskej výchovy 1 hodina týždenne, spolu 39 hodín ročne.

4. Obsah vzdelávania:

Zodpovednosť

- Zodpovednosť.
- Život – pozvanie k zodpovednosti (modelová situácia).

Zodpovednosť za seba

- Sebaocenenie a seba prijatie.
- Potreba životných vzorov.
- Konfrontovanie imitácie mediálnych vzorov s reálnymi vzormi.
- Ponuka vzorov: biblické vzory – biblické postavy, kresťanské vzory – vzory svätcov.

Zodpovednosť za svoju vieru

- Prečo veriť? (dôvody viery)
- Vyznanie viery – rozhodnutie pre vieru.
- Kresťanská zrelosť (sviatostný život).

Zodpovednosť za druhých ľudí.

- Formy lásky (priateľstvo a láska)
- Potreba lásky (láska človeka k človeku a láska človeka k Bohu).

Zodpovednosť človeka za svet.

- Ekológia a zodpovednosť – Gn 1,28-29 (globálne problémy)
- Kresťan v spoločnosti (angažovanosť v meste, farnosti, škole)

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Zodpovednosť	4
Zodpovednosť za seba	12
Zodpovednosť za svoju vieru	6
Zodpovednosť za druhých ľudí	7
Zodpovednosť človeka za svet	10

Matematika pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Matematika pre 10. ročník špeciálnych základných škôl, pre žiakov s ťažkým stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským. Žiak získava prostredníctvom matematiky základné matematické vedomosti, zručnosti a návyky tak, aby ich v rozsahu svojich individuálnych schopností a možností, na svojom aktuálnom stupni vývinu dokázal v živote prirodzene aplikovať. Vzdelávanie v predmete matematika je orientované na žiaka, aby prostredníctvom individuálneho, názorného prístupu pôsobilo na pozitívny kognitívny rozvoj a v konečnom dôsledku aj na rozvoj celej osobnosti žiaka. Hranice obsahu učiva v ročníku nesmú byť prekážkou pre efektívne vzdelávanie žiaka. Časová potreba a množstvo obsahu učiva sa prispôsobuje individuálnym schopnostiam žiaka. Nie je podstatné to, aby si žiak osvojil čo najväčšie množstvo učiva, ale aby osvojené učivo vedel v čo najväčšej miere využívať.

2. Ciele:

- Vedieť vytvoriť skupiny z rozličných predmetov,
- vedieť priradovať predmety k danému číslu,
- vedieť priradiť číslo k danej skupine predmetov,
- pochopiť množstvo 10,
- oboznámiť sa so základmi numerácie,
- používanie kalkulačky samostatne/s pomocou,
- oboznámiť sa so základnými rovinnými útvarmi,
- oboznámiť sa so základnými geometrickými telesami,
- zdokonaľovať sa v orientácii v priestore.

3. Proces vyučovania predmetu Matematika sa bude realizovať na hodinách predmetu Matematika 2 hodiny týždenne, spolu 78 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Práca na hodinách matematiky je založená na praktických činnostiach a zručnostiach, ktoré žiaci využijú v bežnom živote. Snažíme sa posilňovať pamäť a rozvíjať logické myslenie prostredníctvom matematických operácií. Využívame didaktické hry a tiež jednoduché edukačné programy v závislosti od individuálnych možností žiakov.

4. Obsah vzdelávania :

- Triedenie predmetov podľa vlastností: množstvo, veľkosť, farba, tvar.
- Porovnávanie: viac – menej – rovnako.
- Číslo 10. Počítanie do 10. Čítanie a písanie číslice 10. Číselný rad do 10.
- Priradovanie predmetov k číslu, priradovanie čísla k skupine predmetov.
- Rozklad čísla z názorom.
- Základy numerácie, symboly +, -, =.
- Používanie kalkulačky samostatne/s pomocou.
- Rovinné útvary: štvorec, kruh, trojuholník – priradovanie názvu.
- Geometrické telesá: guľa, kocka – priradovanie názvu.
- Uplatňovanie matematických vedomostí pri manipulácii s peniazmi.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Triedenie predmetov podľa vlastností	6
Porovnávanie viac – menej - rovnako	4
Číslo 10. Počítanie do 10 Čítanie a písanie čísllice 10. Číselný rad do 10	16
Priradovanie predmetu k číslu, priradovanie čísla k skupine predmetov.	6
Rozklad čísla s názorom.	8
Základy numerácie, symboly +,-,=.	6
Používanie kalkulačky samostatne/s pomocou	8
Rovinné útvary: štvorec, kruh, trojuholník	6
Geometrické telesá: guľa, kocka	6
Uplatňovanie matematických vedomostí pri manipulácii s peniazmi	6
Opakovanie	6

Informatická výchova pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Informatická výchova. Tento predmet má významné postavenie vo vzdelávaní žiakov s mentálnym postihnutím, pretože rozvíja ich myslenie, hmatové vnímanie, jemnú a hrubú motoriku. Vede ich k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník pri práci s počítačom. Žiaci si osvojujú obsluhu počítača na elementárnej úrovni, primerane k ich schopnostiam, pracujú s pomocou učiteľa s ohľadom na ich stupeň postihnutia. Špeciálne edukačné programy môžu používať aj žiaci s narušenou motorikou rúk.

2. Cieľ:

- Rozvoj myslenia,
- rozvoj jemnej a hrubej motoriky,
- rozvoj priestorovej orientácie,
- rozvíjať hmatové vnímanie.
- poznať počítač, monitor, myš, klávesnicu,
- vedieť zapnúť/vypnúť počítač samostatne alebo s pomocou,
- vedieť pracovať s myšou a klávesnicou, tabletom samostatne alebo s pomocou,
- oboznámiť sa s jednoduchým edukačným programom a hrou.

3. Proces vyučovania predmetu Informatická výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Informatická výchova, 0,5 hodina týždenne, spolu 19,5 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

4. Obsah vzdelávania:

Oboznámenie sa s počítačom:

- rozlišovanie jednotlivých častí počítačovej zostavy (PC monitor, klávesnica, myš),
- ovládanie klávesnice a myši samostatne alebo s pomocou,
- ovládanie tabletu samostatne alebo s pomocou.

Ovládanie jednoduchej hry:

- pustenie/ukončenie hry samostatne alebo s pomocou.

Práca v jednoduchom grafickom editore pre deti:

- kreslenie vlastných obrázkov podľa návodu,
- kreslenie voľnou rukou i s použitím nástrojov editora (podľa individuálnych možností žiaka)

Práca s edukačným programom

- na rozvíjanie vnímania, pozornosti, pamäti, myslenia, jemnej motoriky, koordinácie pohybov,
- na rozvoj slovnej zásoby, základov počítania a iné,
- pre alternatívnu a augmentatívnu komunikáciu.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Oboznámenie sa s počítačom	5
Ovládanie jednoduchej hry	5,5
Práca v jednoduchom grafickom editore pre deti	4
Práca s edukačným programom	5

Pracovné vyučovanie pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Pracovné vyučovanie.

Predmet pracovné vyučovanie má vo vzdelávaní žiakov zvyšovať úspešnosť sociálneho začlenenia, podporovať sociálne, pracovné a osobné uplatnenie sa, individuálny rozvoj osobnosti, vytváranie vzťahov k svojmu okoliu. Žiaci sú vedení k samostatnosti a zdokonaľovaniu manuálnych zručností.

2. Cieľ:

- Upevňovať správne stereotypy hygienických návykov, sebaobslužných
- činností a stravovacích návykov,
- získať základné vedomosti o materiáloch, nástrojoch a pracovných postupoch,
- rozlišovať rôzne druhy materiálov,
- zostaviť samostatne/s pomocou montáž a demontáž jednoduchého modelu,
- naučiť sa pracovať podľa slovného návodu a jednoduchej predlohy.

3. Proces vyučovania predmetu Pracovné vyučovanie sa bude realizovať na hodinách predmetu Pracovné vyučovanie 4 hodiny týždenne, spolu 156 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov).

Pri práci vedíme žiakov k tomu, aby vedeli zvoliť vhodný pracovný postup v súlade s druhom spracúvaného materiálu, aby využívali jednoduché pracovné techniky a zvládali pracovné postupy primerane k svojim individuálnym možnostiam. Dbáme na správne používanie nástrojov a náradia.

4. Obsah vzdelávania:

Sebaobslužné činnosti

- Upevňovanie sebaobslužných stereotypov pri obliekaní, obúvaní a osobnej hygiene, pri stolovaní, skvalitňovanie činností súvisiacich so základnou starostlivosťou o odev a obuv.

Práce v domácnosti

- Udržiavanie poriadku v osobných veciach a vo svojom okolí.
- Nákup a skladovanie potravín.
- Príprava studených a teplých nápojov, studených a teplých jedál s ohľadom na individuálne schopnosti žiakov.
- Zásady zdravej výživy.
- Bezpečná manipulácia so spotrebičmi v kuchyni a v byte.
- Pranie a sušenie osobnej bielizne.
- Žehlenie bez/s pomocou, skladanie bielizne a šatstva.
- Prišívanie gombíkov, zošívanie látok.
- Výmena batérií v elektrospotrebičoch.

Práce v dielni

- Rozoznávanie materiálov: papier, textil, drevo, kov, plasty a ich využitie v praxi.
- Rozoznávanie a pomenovanie náradia: kladivo, píla, kliešte, pilník, skrutkovač, ručný vrták; práca s náradím.

- Montážne a demontážne práce a jednoduchými stavebnicami a skladačkami, zostavovanie modelov konštrukčných stavebníc.

Pestovateľské práce

- Pestovanie a ošetrovanie izbových rastlín.
- Sezónne práce na školskom pozemku s ohľadom na individuálne schopnosti žiakov.
- Pestovanie vybraných druhov zeleniny (siatie do riadkov, do jamiek, sadenie, pletie záhonov, zber a uskladnenie zeleniny).

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Sebaobslužné činnosti	chlapci aj dievčatá 34 hodín ročne
Práce v domácnosti	chlapci 49 hodín, dievčatá 73 hodín ročne
Práce v dielni	chlapci 73 hodín, dievčatá 49 hodín ročne

Hudobná výchova pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Hudobná výchova. Hudobná výchova je súčasťou estetickú výchovy a ako jeden z esteticko-výchovných predmetov je neoddeliteľnou súčasťou výchovy harmonicky rozvinutej osobnosti. Hudobná výchova je predmetom činnostným a zážitkovým, kde na základe hudobných hrových činností sa žiaci učia orientovať vo svete hudby, prebúdzajú sa v nich záujem o hudbu a radosť z nej. Realizuje sa pomocou muzikoterapie, t.j. pozitívneho účinku melódie, rytmu, harmónie a vyvolávanie príjemných zážitkov a predstáv. Rytmická výchova je veľmi dôležitá, pomáha uvoľniť sa, saturovať emocionálne potreby, nájsť cestu k iným cez spoločné zážitky. Ponúka nové možnosti komunikácie cez zvuky, tóny a rytmus a otvára tak možnosť na sebavyjadrovanie.

2. Cieľ:

- Rozvíjať rytmické a intonačné schopnosti žiakov,
- zvládnuť hru na telo a jednoduché rytmické nástroje,
- rozlišovať niektoré hudobné nástroje podľa zvuku,
- osvojiť si jednoduché piesne a hudobno-pohybové hry,
- sústrediť sa na počúvanie krátkych skladieb.

3. Proces vyučovania predmetu Hudobná výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Hudobná výchova 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne.

Vedíme žiakov k sústredeniu sa na počúvanie relaxačnej hudby a jednoduchých krátkych skladieb, k správne držaniu tela pri speve, správnu manipuláciu s hudobnými a rytmickými nástrojmi. Prostredníctvom hudobno-pohybových činností uvoľníme napätie u žiakov a navodzujeme dobrú náladu. Využívame prvky muzikoterapie.

4. Obsah vzdelávania je rozdelený na tematické okruhy:

- Rytmické cvičenia, rytmizácia riekaniiek a jednoduchých rytmov piesne.
- Hudobno-pohybové činnosti.
- Spev jednoduchých piesní s doprovodom hudobného nástroja.
- Rozlišovanie tónov hudobných nástrojov: bubon, klavír, trúbka, husle, gitara.
- Počúvanie krátkych skladieb rôzneho charakteru.
- Koncentrácia na počúvanie, vnímanie rytmu a melódie skladby.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Rytmické cvičenia, rytmizácia riekaniek a jednoduchých rytmov piesne	7
Hudobno-pohybové činnosti	7
Spev jednoduchých piesní s doprovodom hudobného nástroja	8
Rozlišovanie tónov hudobných nástrojov: bubon, klavír, trúbka, husle, gitara	4
Počúvanie krátkych skladieb rôzneho charakteru	7
Koncentrácia na počúvanie, vnímanie rytmu a melódie skladby	6

Výtvarná výchova pre 10. ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Výtvarná výchova. Predmet Výtvarná výchova napomáha prostredníctvom výtvarných aktivít žiakom s hlbokým a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia rozvíjať grafomotorické zručnosti, hrubú a jemnú motoriku. Má široký záber medzipredmetových vzťahov. Okrem edukačnej, esteticko-výchovnej funkcie plní aj výchovno-rehabilitačnú a relaxačnú funkciu.

2. Cieľ:

- Vedieť podľa svojich individuálnych schopností zvládnuť najzákladnejšie zručnosti k vlastnej tvorbe,
- uplatňovať línie, farby tvary a objekty na ploche i v priestore podľa vlastného zámeru,
- rozlišovať odtiene a ladiť farby,
- spontánne kresliť a maľovať námety zo života,
- prezentovať výsledky svojej činnosti v triede,
- vedieť koordinovať činnosť očí a rúk,
- využívať zmyslové vnímanie, fantáziu a vlastné skúsenosti,
- dbať o dodržiavanie základných hygienických požiadaviek,
- formovať pozitívne medziľudské vzťahy a vytvárať tvorivú atmosféru,
- využívať možnosti terapeutického pôsobenia predmetu a tak prispievať k celkovej rehabilitácii žiakov.

3. Proces vyučovania predmetu Výtvarná výchova sa bude realizovať na hodinách predmetu Výtvarná výchova 1 hodina týždenne, spolu 39 vyučovacích hodín ročne (39 týždňov). Pri výtvarných činnostiach využívame zmyslové vnímanie, fantáziu a vlastné skúsenosti žiakov. Zoznamujeme ich s bežnými i netradičnými technikami. Vedieme ich k tomu, aby podľa svojich individuálnych schopností zvládli najzákladnejšie zručnosti k vlastnej tvorbe. Výtvarné činnosti a témy prepájame s prebratým učivom v iných predmetoch. Využívame možnosti terapeutického pôsobenia predmetu.

4. Obsah vzdelávania:

Kresba a maľba

- Vytváranie jednoduchej koláže, dokresľovanie a vlepovanie drobných detailov.
- Vyjadrenie kontrastu figúry a pozadia.
- Vyfarbovanie predkreslených tvarov.
- Rozvíjanie zmyslu pre tvarový a farebný rytmus.
- Rozlišovanie odtieňov, miešanie a prekryvanie farieb, zapúšťanie farieb.
- Vytváranie objektov vychádzajúcich z farebných škvŕn a ladenia farieb.
- Dekoratívne práce vychádzajúce z radenia plošných a líniových prvkov.

Modelovanie a priestorová tvorba

- Uplatňovanie získaných poznatkov a výtvarných zručností s využitím rôzneho dostupného výtvarného materiálu.
- Priestorové hry so stavebnicovými prvkami a hotovými papierovými objektmi.

Výtvarná kultúra

- Oboznamovanie sa s umeleckými ilustráciami v detských knihách a časopisoch.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Kresba a maľba	15
Modelovanie a priestorová tvorba	15
Výtvarná kultúra	9

Zdravotná telesná výchova, 10.ročník C variant

1. Charakteristika predmetu Zdravotná telesná výchova. Žiak získava prostredníctvom pohybových cvičení individuálne optimálny pohybový rozvoj a telesnú zdatnosť. Pestuje si hygienické návyky, kladný vzťah k pohybu, cvičeniu a športu v rámci svojich možností.

2. Ciele:

- Rozvíjať aktívnu hybnosť,
- využívať pohybové schopnosti a zručnosti,
- posilňovať samostatnosť a rozhodnosť,
- odstraňovať mimovoľné pohyby,
- utvárať schopnosť chápať a rešpektovať pravidlá hry,
- osvojiť si základné pohybové činnosti a priestorovú orientáciu podľa
- individuálnych predpokladov.

3. Proces vyučovania predmetu zdravotná telesná výchova sa bude realizovať na hodinách Zdravotnej telesnej výchovy, 3 hodiny týždenne, spolu 117 vyučovacích hodín ročne. Prostredníctvom pohybových aktivít sa snažíme zmierňovať dôsledky zdravotného postihnutia, uvoľniť napätie, prekonávať únavu a rozvíjať hybnosť žiakov. Snažíme sa žiakov viesť k vnímaniu pocitov pri cvičení. Pomocou motivácie, stimulácie a radosti z hry sa snažíme zvyšovať aktivitu žiakov. Zaraďujeme pohybové činnosti v rytme hudby. Všetky pohybové aktivity vykonávame so zreteľom na individuálne možnosti žiakov.

4. Obsah vzdelávania :

Základné zdravotné cviky

- Cvičenia na upevňovanie návykov správneho držania tela, posilňovacie cvičenia na zvýšenie svalového tonusu a sily, na spevnenie kĺbového spojenia, na zväčšenie objemu svalov.
- Cvičenia s využitím tradičného a netradičného náčinia.

Chôdza

- Chôdza po schodoch.
- Chôdza po naklonenej rovine, zostupovanie z nízkych prekážok bez držania.

Lezenie

- Lezenie a plazenie medzi prekážkami.

Beh

- Beh so zmenami smeru.
- Beh na krátke vzdialenosti.
- Využívanie behu pri naháňackách s jednoduchými pravidlami.

Skoky

- Skoky znožmo, preskoky.
- Skoky do diaľky: preskok medzery medzi dvoma žinenkami bez rozbehu, s krátkym rozbehom.

Hádzanie a chytanie

- Hod lopty do diaľky a na cieľ.
- Prihrávky vo dvojiciach.
- Kop do lopty, nácvik prihrávky.
- Kolektívne hry s využitím lopty.

Sezónne činnosti

- V zimnom období hry na snehu, chôdza po klzkej ploche, kĺzanie na snehu, na ľade, šmýkanie, sánkovanie, bobovanie z mierneho svahu.
- V jarnom a letnom období turistika.
- Jazda na bicykli a kolobežke podľa individuálnych možností.
- Odporúča sa plávanie žiakov, cvičenie v suchom bazéne s guľkami /podľa možností školy/.

5. Časová dotácia

Tematický celok	Počet hodín
Základné zdravotné cviky	18
Chôdza	21
Lezenie	12
Beh	21
Skoky	15
Hádzanie a chytanie	15
Sezónne činnosti	15